Grey Scale #13
R G B WH GR BL C M Y K
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19
DANES-PICTA.COM

Przeklasyfikowano
Prot. nr 755 p. 92
z dn. 19.3.2018 w dniu 22.03.2018
Anna Kalecińska

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ STRATEGICZNO-OBRONNY
KATEDRA ORGANIZACJI I MOBILIZACJI WOJSK

BIBLIOTEKA NIEJAWNA Nr ewid. Pf-96/S Akademii Obrony Narodowej
BIBLIOTEKA NIEJAWNA Nr ewid. Pf-97/S Akademii Obrony Narodowej
BIBLIOTEKA TAJNA Nr ewid. Z-302/S Akademii Obrony Narodowej
BIBLIOTEKA NIEJAWNA Nr ewid. Pf-44/S Akademii Obrony Narodowej
BIBLIOTEKA NIEJAWNA Nr ewid. Pf 133/S Akademii Obrony Narodowej
JAWNE
ZASTRZEŻONE
POUFNE
Egz. nr 3
ZASTRZEŻONE
Przeklasyfikowano
Prot. nr 673 p. 76
z dn. 19.02.07 w dniu 1.2.2008 Anna Kalecińska

Płk doc.dr hab. Jan WOJNAROWSKI

UWARUNKOWANIA PRAWNE, ORGANIZACYJNO-STRUKTURALNE I EKONOMICZNE WPŁYWAJĄCE NA PRZYGOTOWANIE SIŁ ZBROJNYCH RP DO MOBILIZACJI "SZYK - MOB"-1

/studium teoretyczne/
/część I/

BIBLIOTEKA GŁÓWNA-ARCHIWUM Nr ewid. Akademii Obrony Narodowej

WARSZAWA 1993

66412

Colour Chart #13
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black
Inches Centimetres
DANES-PICTA.COM

A K A D E M I A O B R O N Y N A R O D O W E J

Przeklasyfikowano
Prot. nr 155 92
z dn. 24.03.2010 w dniu 22.03.2010
Anna Kaleta

WYDZIAŁ STRATEGICZNO-OBRONNY

KATEDRA ORGANIZACJI I MOBILIZACJI WOJSK

JAWNE
~~ZASTRZEŻONE~~
ZASTRZEŻONE
POUFNE!

Egz. nr 3

BIBLIOTEKA NIEJAWNA Nr ewid. 97-44/S II Akademii Obrony Narodowej
Przeklasyfikowano Prot. nr 913 z dn. 30.03.2010 w dniu 30.03.2010 Anna Kaleta
BIBLIOTEKA NIEJAWNA Nr ewid. 97-97/S II Akademii Obrony Narodowej
BIBLIOTEKA GŁÓWNA Nr ewid. 97 133/S II Akademii Obrony Narodowej

płk doc.dr hab. Jan WOJNAROWSKI

UWARUNKOWANIA PRAWNE, ORGANIZACYJNO-STRUKTURALNE I EKONOMICZNE WPŁYWAJĄCE NA PRZYGOTOWANIE SIŁ ZBROJNYCH RP DO MOBILIZACJI "SZYK - MOB"-1

/studium teoretyczne/

BIBLIOTEKA [illegible] Nr ewid. I-302/S Akademii Obrony Narodowej
POUFNE 1.01.2003 Jan Wojnarowski
BIBLIOTEKA GŁÓWNA-ARCHIWUM Nr ewid. 66412 II Akademii Obrony Narodowej

WARSZAWA PAŹDZIERNIK 1993 r.

MRJ

SPIS TREŚCI

Strona

WSTĘP 3

1. ANALIZA PROBLEMOWA UWARUNKOWAŃ WPŁYWAJĄCYCH NA PRZYGOTOWANIE MOBILIZACJI SIŁ ZBROJNYCH RP .. 6

2. ZAŁOŻENIA SYSTEMU MOBILIZACYJNEGO SIŁ ZBROJNYCH RP 12

3. PRZYGOTOWANIE SIŁ ZBROJNYCH DO MOBILIZACYJNEGO ROZWINIĘCIA 32

4. ORGANIZACJA URUCHOMIENIA MOBILIZACJI SIŁ ZBROJNYCH RP 38

5. ZABEZPIECZENIE BOJOWE I LOGISTYCZNE MOBILIZACJI SIŁ ZBROJNYCH RP 41

ZAKOŃCZENIE 44

ZAŁĄCZNIKI: ..... 45 - 59

1/ Problemy mobilizacji państwa.
2/ Czynniki wpływające na system mobilizacyjny SZ.
3/ Baza mobilizacyjna /propozycje/.
4/ Przebieg opracowania planów mobilizacji gospodarczej.
5/ Struktura systemu mobilizacyjnego sił zbrojnych.
6/ Wyznaczniki modelu mobilizacji Sił Zbrojnych RP.
7/ Sposoby mobilizacji Sił Zbrojnych RP.
8/ Warianty mobilizacyjnego rozwinięcia Sił Zbrojnych RP.
9/ Wykaz przedsięwzięć realizowanych w czasie mob.rozw. JW.
10/ Źródła zabezpieczenia potrzeb mobilizacyjnych i wojennych SZ RP.
11/ Możliwy i potrzebny potencjał rażenia i wojenny RP.
12/ Wykres mobilizacyjnego rozwinięcia SZ i osiągania gotowości bojowej /PŁGB/.
13/ Uruchomienie mobilizacji SZ.
14/ Koncepcja przejścia sił zbrojnych z ukompletowania pokojowego na ukompletowanie wojenne.

W S T Ę P

Mobilizacja w państwie i w siłach zbrojnych jest funkcją założeń obronnych, która gwarantuje sprawne uruchomienie potencjału gospodarczo-obronnego na wypadek kryzysu lub wybuchu wojny /konfliktu zbrojnego/. Swoim zasięgiem obejmuje ona całość struktur organizacyjnych państwa, w tym przede wszystkim sił zbrojnych, których wielkość w czasie pokoju stanowi zaledwie niewielką część w stosunku do rozwijanej struktury wojsk na czas wojny.

Mobilizacja państwa jest rozumiana jako prawne i organizacyjne przygotowanie struktur państwa, jego organów władzy i administracji oraz poszczególnych działów - sektorów gospodarki narodowej do ich przestawienia na działalność w okresie kryzysu i wojny /załącznik 1/.

Przygotowując mobilizację w państwie należy brać pod uwagę różne uwarunkowania i czynniki wpływające na jej planowanie, przebieg oraz zabezpieczenie, a wśród nich:

- położenie obszaru kraju w centrum kontynentu europejskiego oraz terytorialne sąsiedztwo z siedmioma innymi państwami;
- prognozowane zagrożenia militarne obszaru RP;
- podział administracyjny i wojskowy obszaru kraju oraz dyslokacja związków taktycznych /oddziałów/;
- założenia strategii rozwinięcia i planowanego użycia sił zbrojnych w sytuacji kryzysu polityczno-wojskowego;
- sytuacja społeczno-polityczna i ekonomiczna kraju /załącznik 2/.

Wymienione uwarunkowania i czynniki wywierają wpływ na planowanie oraz realizację zadań w systemie mobilizacji państwa i sił zbrojnych w aspekcie ich liczebnego powiększenia na okres kryzysu i wojny.

System mobilizacyjny sił zbrojnych powinien charakteryzować się sprawnością i elastycznością w zaistniałej sytuacji kryzysowej państwa, a także spójnością z założeniami obronnymi kraju i operacyjnymi użycia wojsk. Głównie ma on być dostosowany do charakteru i skali zagrożeń militarnych Polski.

Powinien także uwzględniać szybkie uzupełnienie poszczególnych członów organizacyjnych wojsk operacyjnych i obrony terytorialnej. Uzupełnianie wojsk musi być planowane w dwóch wariantach - w wariancie selektywnego mobilizacyjnego rozwijania sił zbrojnych i w wariancie alarmowego uzupełniania wojsk w zaistniałej oraz nieodwracalnej sytuacji polityczno-wojskowej. Celem takiego działania będzie, w pierwszej kolejności, przejście do osłony granicy państwowej, przestrzeni powietrznej i morskiej. Następnie, pod tak zorganizowaną osłoną, mobilizacyjne rozwijanie pozostałych sił zbrojnych.

W okresie pokojowego planowania mobilizacji sił zbrojnych powinno się brać pod uwagę:

- możliwości dostosowania dyslokacji związków taktycznych, oddziałów, organów administracji wojskowej do założeń operacyjnego ich wykorzystania;
- zgromadzenie zapasów materiałowo-technicznych stosownie do dyslokacji wojsk - tworząc bazy rejonowe, garnizonowe ośrodki mobilizacyjne oraz pozostałą infrastrukturę mobilizacyjno-obronną /załącznik 3/;
- gromadzenie zasobów rezerw ludzkich do terytorialnego uzupełniania jednostek z obszaru województwa, powiatu; (załącznik 4);
- zbudowanie nowoczesnego systemu łączności do uruchomienia mobilizacji sił zbrojnych i kierowania jej przebiegiem.

Podjęte w studium rozważania mają charakter wnioskujący, postulatywny i uogólniający w zakresie uwarunkowań wpływających na system mobilizacyjny Sił Zbrojnych RP. Dlatego też głównym celem badawczym studium jest analiza problemowa uwarunkowań prawnych, organizacyjno-strukturalnych i ekonomicznych, wywierających wpływ na projektowanie systemu mobilizacyjnego sił zbrojnych.

W czasie wspomnianej analizy starano się odpowiedzieć na następujące problemy:

1. Czy istniejące dokumenty prawne dotyczące obronności /mobilizacji/ odpowiadają budowie nowego systemu mobilizacyjnego Sił Zbrojnych RP?

2. Jakie przyjąć założenia systemowe w celu usprawnienia planowania i kierowania mobilizacyjnym rozwijaniem sił zbrojnych?

3. Jak przygotować Siły Zbrojne RP do ich mobilizacyjnego rozwijania w warunkach kryzysu polityczno-wojskowego?

4. Co należy zastosować, aby sprawnie uruchomić różne warianty mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych?

5. Jakie zorganizować warunki do pełnego zabezpieczenia mobilizacji sił zbrojnych?

Odpowiedzi na powyższe problemy pozwalają przyjrzeć się różnym uwarunkowaniom wpływającym na projektowanie przyszłego systemu mobilizacyjnego Sił Zbrojnych RP, stosownie do możliwości i potrzeb obronnych. Problemy te są bardzo złożone ponieważ występuje w nich szereg niewiadomych. Podlegają więc analitycznej wizji, w oparciu o którą należy tworzyć i organizować system mobilizacyjny, spójny z założeniami obronnymi.

Analizując różne uwarunkowania wpływające pośrednio lub bezpośrednio na system mobilizacyjny sił zbrojnych wykorzystano zarówno doświadczenia historyczne, jak i wnioski z przeprowadzonych ćwiczeń mobilizacyjnych w czasie pokoju.

1. ANALIZA PROBLEMOWA UWARUNKOWAŃ PRAWNYCH, STRUKTURALNO-ORGANIZACYJNYCH I EKONOMICZNYCH PRZYGOTOWANIA MOBILIZACJI SIŁ ZBROJNYCH RP

Rzeczpospolita Polska, przechodząc zasadnicze przeobrażenia ustrojowe, dokonuje ogromnych zmian w systemie prawnym, organizacyjnym i ekonomicznym. Powoduje to określone skutki we wszystkich dziedzinach funkcjonowania struktur Państwa. Zakres i charakter tych zmian wskazuje, że jest to budowa Państwa polskiego od podstaw, dotyczy to również szeroko rozumianej obronności, w tym celów, zadań i warunków funkcjonowania Sił Zbrojnych RP.

Obronność, jako jedna z funkcji państwa oznacza jego zdolność do prowadzenia skutecznych działań obronnych, uodpornienia kraju, ochrony jego obywateli i całego mienia, zachowania organizmu państwowego do funkcjonowania w czasie kryzysu i wojny. Aby obronność RP była utrzymana na poziomie niezbędnej wystarczalności, musi być ciągle doskonalony system obronny Polski, a także jego struktura.

System obronny charakteryzuje się skoordynowanym zbiorem elementów organizacyjnych, ludzkich i materiałowych wzajemnie powiązanych i działających na rzecz obrony państwa. System ten obejmuje trzy układy: kierowania obronnością, układ militarny i układ pozamilitarny.

System obronny państwa nie stanowi wyizolowanej, działającej samodzielnie struktury państwowej. Zadania obronne zostały bowiem wkomponowane w czynności merytoryczne wszystkich organów państwowych oraz sfery działania podmiotów gospodarczych. Całokształt działalności obronnej w okresie kryzysu nie może być poddana generalnym przeobrażeniom organizacyjno-funkcjonalnym, powinien on być dopracowany w okresie pokoju. Dlatego też zachodzi potrzeba posiadania określonych sił i środków do wykonania niezbędnych zadań w zakresie obronności, stworzenia możliwości przystosowania określonych obiektów do celów obronnych, a także przygotowania całego społeczeństwa do obrony suwerenności i niepodległości.

Ze względu na charakter możliwych konfliktów zbrojnych przygotowaniami obronnymi muszą być objęte wszystkie dziedziny

działalności społeczno-politycznej i gospodarczej państwa w trzech aspektach:

- odporności na oddziaływanie przeciwnika i zachowania zdolności funkcjonowania organów administracji, gospodarki i struktur społecznych;
- możliwości wszechstronnego przygotowania, a następnie wsparcia i zasilania sił zbrojnych w okresie mobilizacji i wojny;
- utrzymywanie części Sił Zbrojnych RP w gotowości do natychmiastowych działań, sprawną realizację mobilizacyjnego rozwinięcia potencjału bojowego oraz przejścia państwa na system wojenny gospodarowania i zaopatrywania.

Zadania te mają odzwierciedlenie w aktach prawnych, jak: ustawa konstytucyjna z dnia 17.10.1992 r. tzw. "Mała Konstytucja"; Założenia polskiej polityki bezpieczeństwa; Polityka bezpieczeństwa i strategia obronna Rzeczypospolitej Polskiej; ustawa o powszechnym obowiązku obrony RP; ustawa o stanie wojny; ustawa o stanie wyjątkowym i wojennym.

Ustawa konstytucyjna w trzech artykułach omawia sprawy obronne Polski. W art. 24.1 jest zapis "Sejm może podjąć uchwałę o stanie wojny jedynie w razie dokonania zbrojnego napadu na RP albo gdy z umów międzynarodowych wynika konieczność wspólnej obrony przeciw agresji, gdy sejm nie obraduje, o stanie wojny postanawia Prezydent". W art. 35.1 mówi się, że "Prezydent jest najwyższym zwierzchnikiem Sił Zbrojnych RP. Organem doradczym Prezydenta w tym zakresie jest Rada Bezpieczeństwa Narodowego", ~~Ostatnie zdanie tego zapisu jest mało wiarygodne. Zapis powinien raczej brzmieć:"... RBN jest organem decyzyjnym", a nie doradczym~~ ?
Artykuł 35.2 "W razie zagrożenia zewnętrznego Państwa Prezydent może wprowadzić stan wojenny na części lub całym terytorium RP, a także ogłosić częściową lub powszechną mobilizację".

Ustawa o powszechnym obowiązku obrony RP cały dział pierwszy w 22 artykułach wskazuje na wymagania dotyczące obronności Polski. W dalszych siedmiu działach rozpisane są ustalenia dotyczące spraw szczegółowych wchodzących w zakres obronności. Dokument ten nie jest doskonałym w okresie przebudowy systemu państwowego i nie ~~można~~ powinno się o te ustalenia budować nowego - doskonałego systemu mobilizacyjnego.

Wykładnią do budowy systemu obronnego, a na tej podstawie systemu mobilizacyjnego jest dokument noszący znamiona doktryny wojennej pt.: "Polityka bezpieczeństwa i strategia obronna RP", w którym wskazuje się na uwarunkowania i zagrożenia Polski; zewnętrzne aspekty polityki bezpieczeństwa; aspekty gospodarczo-obronne, a następnie zapisane są założenia strategii obrony Polski i skład systemu obronnego, w którym najważniejszą częścią są siły zbrojne tzw. układ militarny oraz układ pozamilitarny działający na korzyść układu militarnego wykonując zadania związane z:

- utrzymaniem i rozbudową infrastruktury na potrzeby mobilizacyjne;
- zabezpieczeniem mobilizacyjnego i operacyjnego rozwijania wojsk oraz ich przegrupowania na kierunki odpowiedzialności;
- zabezpieczeniem mobilizacji oraz udział w osłonie kontrwywiadowczej rejonów mobilizacji i rozmieszczenia wojsk.

(*) Wymienione dokumenty prawne, ~~aczkolwiek mało doskonałe~~, nakładają obowiązek ponoszenia wysiłków na obronność przez różne podmioty administracji państwowej, samorządowej i gospodarczej. Z punktu widzenia bezpieczeństwa narodowego podstawowym zadaniem administracji i gospodarki jest zaspokojenie ludzkich i materialnych potrzeb obronnych, a w szczególności: zapewnienie ~~optymalnych~~ warunków do utrzymania i szkolenia sił zbrojnych w czasie pokoju; przygotowanie bazy do wykonania przez Siły Zbrojne RP zadań w okresie kryzysu i wojny; stworzenie warunków przetrwania ludności w sytuacjach ekstremalnych. Ponoszenie kosztów związanych z utrzymaniem niezawisłości Państwa jest obowiązkiem wszystkich obywateli Rzeczypospolitej. Tak duże zaangażowanie struktur Państwa i jego gospodarki narodowej w sprawy obronności wynika z ekonomicznie, społecznie i doktrynalnie uwarunkowanej różnicy pomiędzy liczbą, organizacją i wyposażeniem Sił Zbrojnych RP utrzymywanych w czasie pokoju, a ich wielkością na czas wojny.

Stan i struktura Sił Zbrojnych RP w czasie pokoju powinny zapewnić utrzymanie stałej dyspozycyjności określonej części sił zbrojnych, prowadzenia szkolenia, stosownego przygotowania dowództw i sztabów, właściwą eksploatację i przechowywanie uzbrojenia, sprzętu technicznego i specjalistycznych urządzeń oraz zapasów materialnych.

Stopień zróżnicowania stanu sił zbrojnych w czasie pokoju do przewidywanej liczby żołnierzy oraz ilości sprzętu technicznego, w tym szczególnie środków transportowych, na czas wojny jest uzależniony od możliwości ekonomiczno-społecznych danego państwa oraz ograniczeń wynikających z układów rozbrojeniowych.

Państwo przy ograniczonych możliwościach finansowych utrzymuje w czasie pokoju siły zbrojne pomniejszone liczebnie w stosunku do etatów wojennych i w sposób ograniczony wyposażenie w środki transportowe i maszyny. Wynika to z przyjętej zasady minimalnego zamrożenia sił i środków w wojsku. Stąd też siły zbrojne w dużej mierze opierają swoje potrzeby wyposażeniowe na czas wojny w środki transportowe, maszyny, urządzenia i zapasy środków materiałowych na możliwościach gospodarki narodowej. Pobierają one od jednej trzeciej do dwóch trzecich zapasów żywności, materiałów pędnych i smarów oraz materiałów sanitarnych z gospodarki narodowej. Dlatego też koszt mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych jest bardzo wysoki i powinien być rozłożony na wszystkie podmioty gospodarki oraz administracji państwowej.

Rozważania o wysokich potrzebach sił zbrojnych do ich mobilizacyjnego rozwinięcia muszą mieć podbudowę określoną w wykonawczych aktach prawnych dotyczących:

- zagwarantowania możliwości wydzielenia z gospodarki narodowej w trybie natychmiastowym, w określonych terminach, niezbędnych siłom zbrojnym na czas wojny środków technicznych i materiałowych;
- ustalenia zasad, sposobów i terminów uruchomienia w gospodarce i administracji przedsięwzięć umożliwiających wydzielenie tych środków;
- zapewnienie utrzymania w gospodarce narodowej ustalonej liczby środków technicznych i materiałowych w ciągłej gotowości do wydzielania ich na uzupełnienie sił zbrojnych;
- przygotowanie w niezbędnym zakresie kierowniczej kadry przedsiębiorstw i administracji do wykonania obowiązków związanych z natychmiastowym uzupełnieniem sił zbrojnych /powinna obowiązywać, w nowej ustawie o bezpieczeństwie narodowym, prawna zasada, że "... ten kto nie odbył jakiejkolwiek formy służby wojskowej nie może zajmować kierowniczych stanowisk w państwie, a kto odbył powinien mieć specjalne przywileje społeczne".

Jakość i terminowość przygotowania sił zbrojnych do przejścia ze stanu pokojowego na wojenny jest bezpośrednio uzależniony od przydatności unormowań prawnych dotyczących obronności Państwa, ich przygotowania do warunków ekonomicznych i społecznych kraju w skutecznym wsparciu przygotowań mobilizacyjnych i materiałowym gospodarki narodowej oraz od zakresu uwzględniania w przedsięwzięciach inwestycyjnych i konstrukcyjnych potrzeb obronnych Państwa i potrzeb wyposażenia sił zbrojnych; wysokości nakładów finansowych na obronność; sprawności funkcjonalnej organów administracji państwowej i samorządowej; sytuacji demograficznej oraz stanu świadomości i dyscypliny społecznej obywateli.

Wspomniane pomniejszenie utrzymywanych sił zbrojnych w czasie pokoju wynika z ograniczeń traktatem CFE-1 oraz możliwości ekonomicznych Polski. Siły zbrojne czasu pokojowego z punktu widzenia ich struktury organizacyjnej i pokojowego ukompletowania będą się charakteryzowały ograniczoną liczebnością do 250 000 żołnierzy z następującym podziałem na wojska lądowe, lotnicze i obrony powietrznej oraz marynarkę wojenną. Poniższa tabela ujmuje przybliżony skład liczebny tych wojsk.

SIŁY ZBROJNE czasu "P" - 30 % rozwinięte				
Liczba - 250 000 żołnierzy				
Rodzaje SZ	Wlądowe		WLOP	MW
	operacyjne	OT		
Liczba *)	87 500	75 000	70 000	17 500
%% z całości SZ	35	28 30	28	7
Stopień rozwinięcia	23 %	29 %	41 %	41 %

*) Dane wynikają z podziału limitów pers. Szt. Gen. WP dla poszcz. rodzajów wojsk zbrojnych.

Liczba 250 000 żołnierzy czasu pokojowego wskazuje na zaledwie 30 % ich ukompletowanie w stosunku do liczby na okres kryzysu i wojny.

Dopełnienie budowanych struktur organizacyjnych czasu pokojowego będzie odbywało się przez mobilizacyjne rozwinięcie sił zbrojnych, których potrzeby będą wymagały przygotowania ponad 700 000 żołnierzy rezerwy. Około 100 000 środków transpor-

towych i maszyn inżynieryjnych oraz ogromne ilości zapasów materiałowo-technicznych zgromadzonych w gospodarce narodowej. Zapewnienie przygotowania i utrzymania tych wielkości potrzeb mobilizacyjnych wymagać będzie opracowania dobrze przemyślanego planu mobilizacji gospodarki Państwa.

Podstawą opracowania planu mobilizacji gospodarczej stanowi uchwała KOK, wg dotychczas obowiązującej ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP, a w przyszłości Rady Bezpieczeństwa Narodowego po nadaniu jej statusu organu decyzyjnego. Wspomniana uchwała KOK-u upoważnia ministra - kierownika Centralnego Urzędu Planowania do opracowania projektu tego planu w ministerstwach, centralnych urzędach oraz w wojewódzkich. Przygotowanie tego dokumentu wymaga analizy uwarunkowań sytuacji wewnętrznej i zewnętrznej oraz potrzeb systemu obronnego Polski, a także możliwości materiałowo-surowcowych, technicznych i kadrowych. Na podstawie tych analiz Departament Spraw Obronnych Centralnego Urzędu Planowania opracowuje stosowne projekty zarządzeń i instrukcję ministra - kierownika Centralnego Urzędu Planowania. Dokumenty te stanowią wykładnię do prac planistycznych w zakresie trybu i sposobu opracowania projektu planu mobilizacji gospodarczej na szczeblu centralnym i terenowym oraz zobowiązują ministrów i wojewodów do zorganizowania procesu planowania w jednostkach organizacyjnych, dla których są organem założycielskim. Po opracowaniu oraz zatwierdzeniu zarządzenia i instrukcji, przesyła się je do zainteresowanych ministrów, urzędów centralnych oraz wojewódzkich, które stanowią podstawę do sporządzenia planów mobilizacji gospodarczej w resortach i województwach /załącznik 4/.

Ogniwa gospodarczo-obronne w okresie pokoju zabezpieczają bieżące potrzeby materiałowe systemu obronnego przez zaspokojenie potrzeb związanych z utrzymaniem i szkoleniem sił zbrojnych. W ogniwach tych powinno nastąpić przygotowanie gospodarki narodowej do funkcjonowania na wypadek kryzysu i wojny przez: wytwarzanie rezerw gospodarczych i specjalistycznych; przygotowanie infrastruktury techniczno-obronnej /transportu, łączności, energetyki, obiektów specjalnych i gospodarki komunalnej/.

W okresie kryzysu i wojny działalność ogniw gospodarczych powinna się koncentrować na stopniowym przestawianiu gospodarki narodowej na produkcję wojenną. Polega to na uruchomieniu mobilizacyjnych zdolności gospodarczych, stosownie do potrzeb obronnych państwa, a zwłaszcza w zakresie zabezpieczenia mobilizacji i osiągnięcia pełnej gotowości bojowej przez siły zbrojne.

GOSPODARKI NARODOWEJ

2. ZAŁOŻENIA SYSTEMU MOBILIZACYJNEGO SIŁ ZBROJNYCH RP

*/

System mobilizacyjny sił zbrojnych jest to uporządkowany wewnętrznie układ założeń oraz zespół zasad i norm regulujących jego funkcjonowanie w okresie pokoju, kryzysu i wojny. Jego celem /przedmiotem działania/ będzie zorganizowane i terminowe przejście sił zbrojnych ze struktur organizacyjnych czasu pokojowego na struktury oraz ukompletowanie okresu wojny.

Analizując tę definicję można wyróżnić trzy funkcje systemu mobilizacyjnego sił zbrojnych.

Pierwsza funkcja - to założenia, które odnoszą się do zamierzeń prognostyczno-planistycznych, organizacyjnych, szkoleniowych i zabezpieczających system mobilizacyjny.

Druga funkcja - to zespół zasad nakazujących określone postępowanie dowódców, sztabów i wojsk w konkretnych warunkach i otoczeniu.

Trzecia funkcja - to zespół norm, czyli uregulowań czasowo-przestrzennych przyjętych zgodnie z potrzebami, sprawdzonymi kryteriami oraz możliwościami.

Powyższe funkcje systemu mobilizacyjnego zmieniają się w zależności od celu, zadań, możliwości i warunków w jakich będzie on działać.

Kolejny człon definicji systemu mobilizacyjnego dotyczy okresów, którym przypisane są konkretne ustalenia organizacyjno-wykonawcze do realizacji zadań mobilizacyjnych i tak w okresie pokoju opracowuje się, bądź nowelizuje dokumenty mobilizacyjne, uaktualnia się zadania i organizuje ich zabezpieczenie, przygotowuje się bazę mobilizacyjną, organizuje pokojowe uzupełnianie sił zbrojnych, szkoli i gromadzi rezerwy osobowe. Przedsięwzięcia te mają na celu utrzymanie stałej gotowości mobilizacyjnej sił zbrojnych. Wynikają one z zaistnienia zasadniczych zmian w koncepcji operacyjnego wykorzystania sił zbrojnych, poważnych zmian strukturalnych i organizacyjnych, w wojskach, dużych zmian w zakresie świadczeń z gospodarki narodowej na rzecz zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych, decyzji kierownictwa państwowego mających przesłanki polityczne, czy ekonomiczno-społeczne.

W okresie kryzysu polityczno-wojskowego, stosownie do skali zagrożenia, uzupełnia się i rozwija wojska oraz militaryzuje się jednostki organizacyjne podległe ministerstwu obrony narodowej lub innym resortom. W okresie wojny uzupełnia się siły zbrojne /wojska/ stosownie do ponoszonych strat do zachowania przez nich zdolności bojowej oraz kontynuje się nowe formowania jednostek wojskowych nie ujętych w planie mobilizacyjnym.

System mobilizacyjny sił zbrojnych określa zasady i sposoby postępowania centralnych organów administracji rządowej /samorządowej/ oraz specjalnej w zakresie planowania i realizacji przedsięwzięć dotyczących zabezpieczenia procesu mobilizacyjnego rozwijania sił zbrojnych w różnych sytuacjach polityczno-wojskowych.

Realizacja zasad i sposobów mobilizacyjnego rozwijania sił zbrojnych uzależniona jest od kryteriów zewnętrznych i wewnętrznych:

- rozwoju sytuacji polityczno-militarnej w Europie;
- założeń polskiej polityki bezpieczeństwa, polityki bezpieczeństwa i strategii obrony RP /doktryny wojennej/;
- sytuacji społeczno-politycznej i ekonomicznej kraju;
- planu operacyjnego wykorzystania sił zbrojnych /terminy zakończenia mobilizacji, różne warianty prowadzenia mobilizacji, równoległe wykonywanie zadań mobilizacyjnych i operacyjnych/;
- struktury organizacyjnej sił zbrojnych czasu pokojowego /stopnia ukompletowania wojsk w czasie pokoju, wielkości poboru do zasadniczej służby wojskowej, systemu szkolenia żołnierzy zasadniczej służby wojskowej, stopnia uzawodowienia sił zbrojnych, organizacji i częstotliwości szkolenia żołnierzy rezerwy/
- dyslokacji związków taktycznych i oddziałów na obszarze Polski;
- rozwoju środków walki i ich wprowadzenie na uzbrojenie sił zbrojnych;
- możliwości wystąpienia zakłóceń w procesie mobilizacyjnego rozwijania sił zbrojnych.

Uwzględniając powyższe czynniki zewnętrzne i wewnętrzne powinien być tworzony system mobilizacyjny sił zbrojnych według następujących kryteriów determinujących jego założenia:

- rozwój gospodarki Polski w bliższym i dalszym horyzoncie czasowym, w tym stałej wielkości wydatków finansowych w skali roku na obronność;
- przygotowanie infrastruktury mobilizacyjnej na obszarze kraju;
- przynależność państwa do wspólnoty gospodarczej, czy układu militarnego;
- ograniczona układem CFE-1 liczba stanu osobowego i podstawowego uzbrojenia konwencjonalnego sił zbrojnych w czasie pokoju;
- model struktury organizacyjnej sił zbrojnych w czasie pokoju;
- liczbę poborowych wcielanych do odbycia służby wojskowej i stan zasobów rezerw osobowych;
- organizacja i funkcjonowanie terenowych organów administracji wojskowej /RSzW, WKU/;
- warianty i sposoby przeprowadzenia mobilizacji, stosownie do skali zagrożeń militarnych terytorium RP;
- rozmieszczenie zapasów mobilizacyjnych i sprawność ich podjęcia, w tym z gospodarki narodowej.

System mobilizacyjny sił zbrojnych wyróżnia się charakterystycznymi cechami, takimi jak: spójnością z założeniami strategiczno-obronnymi; elastycznością co do czasu, miejsca i sposobu uruchomienia i prowadzenia mobilizacji; niezawodnością rozumianą jako odporność, sprawność i terminowość realizacji zadań mobilizacyjnych; chłonnością polegającą na przygotowaniu warunków do wcielania w krótkim czasie kilkusettysięcznych rezerw ludzkich.

W przeszłości i obecnie teoretycy i praktycy wojskowi dążyli do poznania i opisania zasad regulujących racjonalne postępowanie w działalności praktycznej. Podstawę do sformułowania zasad systemu mobilizacyjnego sił zbrojnych stanowią wykryte prawidłowości, związki i zależności funkcjonujące w tym systemie. Do najważniejszych zasad należą:

1/ zasada scentralizowanego planowania i kierowania mobilizacją sił zbrojnych wyraża się w odgórnym /hierarchicznym/ ustalaniu założeń oraz zadań, w którym uczestniczą: Sztab Generalny WP; dowództwa OW /RSzZ/; dowództwa ZT i RSzW; dowództwa oddziałów /samodzielnych pododdziałów/ i wojskowe

komendy uzupełnień. Podstawę do scentralizowanego planowania i kierowania mobilizacją stanowią ustalenia dyrektywne dotyczące gotowości bojowej i mobilizacyjnej sił zbrojnych, potrzeby operacyjne, instrukcje oraz wytyczne mobilizacyjne Sztabu Gen. WP. W planowaniu uwzględniać należy ustalenia z zakresu logistycznego zabezpieczenia mobilizacji.

Wymienione cztery szczeble dowodzenia w zakresie przygotowania i kierowania mobilizacją odpowiadają za:

- Sztab Generalny WP:
  - sprawuje ogólne kierownictwo i koordynuje działalnością mobilizacyjną sił zbrojnych;
  - wypracowuje podstawowe założenia oraz zasady systemu mobilizacyjnego sił zbrojnych;
  - ustala zadania mobilizacyjne dla poszczególnych jednostek organizacyjnych oraz opracowuje kompleksowy plan mobilizacji sił zbrojnych;
  - odpowiada za uruchomienie mobilizacji częściowej lub całości sił zbrojnych;

- OW /RSzZ/ - zabezpieczają wykonanie zadań mobilizacyjnych w wojskach;
  - kierują działalnością mobilizacyjną w podległych wojskach;

- ZT - organizują zabezpieczenie i kierują mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek wojskowych;

- Oddziały - organizują i wszechstronnie zabezpieczają mobilizacyjne rozwinięcie jednostki oraz powierzonych im zadań mobilizacyjnych w stosunku do jednostek nowo formowanych;

2/ zasada ciągłego utrzymania gotowości mobilizacyjnej wynika z wysokiego stopnia skadrowania sił zbrojnych w czasie pokoju. Gotowość mobilizacyjna oznacza zdolność wszystkich jednostek organizacyjnych do wykonania określonych zadań mobilizacyjnych, a w terenowych organach administracji wojskowej do ich zabezpieczenia. Zasada ta jest spełniana przez:
- należytą znajomość sposobów działania, kompetencje osób funkcyjnych i sprawne kierowanie;

- realnie i prawidłowo opracowaną dokumentację planistyczną oraz właściwie zorganizowany proces mobilizacyjny /przygotowane elementy bazy mobilizacyjnej, zorganizowany proces doręczania dokumentów powołania, pobrania i wcielenia potrzeb mobilizacyjnych/;
- zgromadzenie w gospodarce narodowej odpowiednich zasobów wyszkolonych rezerw osobowych, środków transportowych /maszyn/ oraz zapasów mobilizacyjnych;
- stałą gotowość organów dowodzenia do uruchomienia i kierowania mobilizacją;
- sprawne funkcjonowanie systemu alarmowania i łączności;

3/ zasada cyklicznego szkolenia żołnierzy rezerwy polega na systematycznym doskonaleniu ich kwalifikacji w wykonywaniu obowiązków na przewidzianych dla nich stanowiskach służbowych oraz do zespołowego wykonywania zadań bojowych. Cykliczność szkolenia rezerw osobowych to okresowe powoływanie ich do jednostek wojskowych w celu doskonalenia umiejętności i nawyków zdobytych w czasie odbywania zasadniczej służby wojskowej. Zgodnie z tą zasadą rezerwy osobowe powinny być przeszkalane w cyklach co 3-5 lat w odpowiednim wymiarze czasowym wynoszącym do 14 dni;

4/ zasada terytorialnego gromadzenia zasobów rezerw osobowych obejmuje przygotowanie żołnierzy rezerwy na obszarze macierzystego województwa na potrzeby mobilizacyjne jednostek wojskowych tam stacjonujących. Planowanie terytorialnego uzupełniania wojsk żołnierzami rezerwy ma na celu ich zgromadzenie i zsynchronizowanie z środkami transportowymi /maszynami/ pobieranymi z gospodarki narodowej z najbliżej położonych miejscowości w stosunku do miejsc dyslokacji jednostek wojskowych. Funkcjonowanie tej zasady będzie możliwe wówczas, kiedy terenowe organy administracji wojskowej będą wcielały do odbycia zasadniczej służby wojskowej poborowych do macierzystych jednostek wojskowych;

5/ zasada kontroli przygotowań mobilizacyjnych to systematyczna ocena stanu faktycznego utrzymania gotowości mobilizacyjnej w wojskach oraz możliwość ujawnienia braków i niedociągnięć, a także określenie sposobu ich usunięcia.

Wspomniane zasady systemu mobilizacyjnego sił zbrojnych mają swoje odzwierciedlenie w samej strukturze tego systemu. Ponieważ mobilizacja sił zbrojnych jako najważniejsza część składowa mobilizacji państwa, obejmująca szereg problemów związanych z ich powiększeniem na czas wojny, a one tworzą jego strukturę.
Głównymi problemami struktury mobilizacyjnej sił zbrojnych tworzącymi zamknięty system są /załącznik 5/:

1/ pokojowe uzupełnianie sił zbrojnych obejmujące:
- planowanie i organizację odbywania różnych form służby wojskowej;
- pokojowe gromadzenie zasobów rezerw osobowych na potrzeby mobilizacyjne i wojenne sił zbrojnych;

2/ planowanie mobilizacji sił zbrojnych:
- opracowanie planu mobilizacyjnego sił zbrojnych w Sztabie Gen. WP i w wojskach;
- planowanie mobilizacyjnego rozwinięcia w dowództwach OW i RSZ;
- planowanie zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych przez RSzW i WKU;
- planowanie osiągania WSGB w jednostkach wojskowych;

3/ utrzymanie gotowości mobilizacyjnej sił zbrojnych:
- ciągłe uaktualnianie dokumentów mobilizacyjnych;
- szkolenie stanów osobowych i kontrola funkcjonowania systemu alarmowego;
- rotacja żołnierzy rezerwy na przydziałach mobilizacyjnych;
- utrzymywanie w sprawności sprzętu bojowego i zapasów w normatywnych wielkościach;

4/ szkolenie i gromadzenie zasobów rezerw osobowych:
- przygotowanie rezerw kadrowych /oficerów, chorążych i podchorążych rezerwy/ na przydziały mobilizacyjne w siłach zbrojnych;
- przygotowanie podoficerów i szeregowych rezerwy na przydziały mobilizacyjne sił zbrojnych;
- nadawanie przydziałów mobilizacyjnych żołnierzom rezerwy;
- przeszkalanie żołnierzy rezerwy będących na przydziałach mobilizacyjnych;

5/ organizacja uruchomienia i przebieg mobilizacji sił zbrojnych:
- przygotowanie systemu alarmowania w siłach zbrojnych i TOAW;
- organizacja uruchomienia mobilizacyjnego rozwijania wojsk OW, ZT i oddziałów;
- kierowanie przebiegiem mobilizacji w siłach zbrojnych;
- kierowanie zabezpieczeniem mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych przez TOAW;

6/ zabezpieczenie mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych:
- zorganizowanie zabezpieczenia materiałowego i technicznego;
- wydzielenie i przygotowanie świadczeń osobistych i rzeczowych do zabezpieczenia mobilizacji sił zbrojnych;
- bojowe i logistyczne zabezpieczenie procesu mobilizacyjnego sił zbrojnych;

7/ zasilanie sił zbrojnych stanem osobowym, środkami transportowymi /bojowymi/ i zapasami materiałowymi:
- przygotowanie systemu uzupełniania sił zbrojnych w czasie prowadzenia działań bojowych;
- zgromadzenie zestawów rezerw osobowych i środków transportowych, maszyn na potrzeby wojsk w toku prowadzonych działań bojowych;
- rozwinięcie systemu uzupełniania sił zbrojnych w toku prowadzonych działań bojowych.

Wspomniana jedna z cech mobilizacji to elastyczność, która przejawia się między innymi w rodzajach, sposobach i wariantach prowadzenia mobilizacji sił zbrojnych.

Wzrost napięcia międzynarodowego i ewentualny wybuch wojny /konfliktu zbrojnego/ może nastąpić nagle i w okresie najmniej korzystnym dla sił zbrojnych. W zależności od stopnia narastania kryzysu międzynarodowego wyróżnić można dwa rodzaje przeprowadzenia mobilizacji sił zbrojnych: mobilizację częściową i mobilizację całością sił zbrojnych /powszechną/.

Mobilizacja częściowa, która polegać powinna na rozwijaniu wybranych ZT, oddziałów, stosownie do kierunku i skali zagrożenia terytorium RP. Zarządzenie mobilizacyjnego rozwinięcia dla części sił zbrojnych /wybranych jednostek wojskowych/ na-

stępuje na sygnał przekazany bezpośrednio ze Sztabu Generalnego do dowództw okręgów wojskowych, rodzajów sił zbrojnych. Idzie o to, aby podejmowane przedsięwzięcia mobilizacyjne i operacyjne odpowiadały poczynaniom przeciwnika i wyprzedzały je w czasie, a jednocześnie były trudne do wykrycia co do celu oraz zakresu realizacji zadań mobilizacyjnych.

Mobilizacja powszechna polega na jednoczesnym rozwijaniu całości sił zbrojnych w wypadku mobilizacji powszechnej, podejmuje Prezydent RP wraz z Radą Bezpieczeństwa Narodowego, która jest przekazana do środków masowego przekazu. W ramach systemu alarmowania sił zbrojnych decyzja o wprowadzeniu mobilizacji powszechnej przekazywana jest przez służbę operacyjną Sił Zbrojnych RP i dalej do garnizonowych ośrodków alarmowania i wykonawców, nakazując wprowadzenie stanu pełnej gotowości bojowej we wszystkich jednostkach wojskowych.

Środki masowego przekazu - PR i TV emitują przygotowane komunikaty o mobilizacji powszechnej, a prasa centralna oraz lokalna drukują te komunikaty. Teksty komunikatów są przygotowane do przekazania w środkach masowego przekazu, a w czasie pokoju są zdeponowane w wyznaczonych jednostkach organizacyjnych administracji rządowej. Natomiast w organach administracji wojskowej są przygotowane i zdeponowane obwieszczenia o mobilizacji powszechnej, za rozplakatowanie których odpowiedzialni są wojewodowie, burmistrzowie i wójtowie gmin, po ich dostarczeniu ze sztabu wojskowego.

Uruchomienie mobilizacji powszechnej w czasie, kiedy nie pracują środki masowego przekazu /godziny nocne/ i nie ogląda /słucha/ ich społeczeństwo, ustalony został sygnał dźwiękowy trwający 3 minuty, który oznajmia obywateli w danej miejscowości o potrzebie włączenia radia lub telewizji w celu wysłuchania emitowanych komunikatów o mobilizacji powszechnej w państwie.

OBWIESZCZENIE MINISTRA OBRONY NARODOWEJ
w związku z ogłoszeniem powszechnej mobilizacji - wzywam: 1/

1. żołnierzy rezerwy posiadający karty mobilizacyjne koloru białego 2/ do natychmiastowego zgłoszenia się w miejscach

---

1/ Monitor Polski z 19.03.1993 r. poz.79 - obwieszczenie MON w sprawie kart mobilizacyjnych i obwieszczeń.

2/ Biała karta mobilizacyjna dla żołnierzy rezerwy będących na przydziałach mobilizacyjnych.

określonych w akartach. Należy wybrać takie drogi i środki komunikacji, które zapewnią przybycie do tych miejsc w jak najkrótszym czasie.

2. do natychmiastowego powrotu do miejsc pełnienia służby wszystkich żołnierzy przebywających czasowo poza jednostką wojskową.

3. wszystkich żołnierzy posiadających karty mobilizacyjne koloru zielonego[3/] o przygotowanie się do stawienia w miejscach określonych w dodatkowych kartach powołania z chwilą ich otrzymania. Natomiast tych żołnierzy, którzy zmienili miejsca pobytu w czasie mobilizacji i wojny lub w wypadku zarządzenia rozśrodkowania lub ewakuacji ludności do zgłoszenia się w najbliższej WKU lub zawiadomili o tym fakcie właściwego wójta, burmistrza /prezydenta miasta/ przed upływem 48 godzin do przybycia.

4.1/ osoby, którym wydano ostateczne decyzje o przeznaczeniu ich do wykonania świadczeń w miejscu określonym w decyzji. Podaje się do wiadomości wszystkim podlegającym przepisom ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP, że:

2/ kto w czasie mobilizacji lub wojny w celu trwałego uchylania się od obowiązku służby wojskowej nie zgłosi się do tej służby w określonym terminie i miejscu, podlega karze pozbawienia wolności ma czas nie krótszy od lat 5 lub karze śmierci;

3/ kto w czasie mobilizacji lub wojny uchyla się od wykonania obowiązku świadczeń osobistych i rzeczowych, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

MINISTER OBRONY NARODOWEJ

Z przedstawionych dwóch rodzajów mobilizacji sił zbrojnych wynikają sposoby i warianty prowadzenia mobilizacji w zależności od zaistniałej sytuacji polityczno-militarnej. Obecnie można wyróżnić trzy podstawowe sposoby zarządzenia mobilizacji Sił Zbrojnych RP /załącznik 7/.

3/ Zielona karta mobilizacyjna dla żołnierzy rezerwy powoływanych w pierwszej kolejności po wybuchu wojny.

1. Mobilizacja jawna polegająca na jednoczesnym uruchomieniu mobilizacji w całych siłach zbrojnych. Wykorzystuje się do tego celu radio, telewizję, radiowęzły lokalne, prasę i specjalnie przygotowane komunikaty /obwieszczenia/. Treść tych dokumentów podaje się do publicznej wiadomości społeczeństwa. W określonych warunkach mobilizacja jawna może być zarządzana przed wybuchem wojny, jako demonstracja siły. Siły zbrojne po wprowadzeniu mobilizacji jawnej niezwłocznie przystępują do rozwijania swoich jednostek wojskowych realizując alarmowo stan pełnej gotowości bojowej z pominięciem stanów pośrednich /podwyższonej i gotowości bojowej zagrożenia wojennego/.

2. Mobilizacja prowadzona zestawami jednostek wojskowych.

Ten sposób prowadzenia mobilizacji sił zbrojnych będzie realizowany przez wprowadzanie kolejnych stanów gotowości bojowej w wojskach.lub pomijaniu niektórych z nich. Jest to uzależnione od rozwoju sytuacji polityczno-wojskowej i skali narastania kryzysu. Po wprowadzeniu kolejnych stanów gotowości bojowej / PdGB, GBZW i PłGB/ rozwijane będą jednostki wojskowe przypisane do poszczególnych czterech zestawów mobilizacyjnych:

- po wprowadzeniu stanu podwyższonej gotowości bojowej będą mobilizacyjnie rozwijane jednostki I zestawu lub część z nich i powoływane mobilizacyjne rzuty alarmowe dla jednostek rozwijanych w kolejnym stanie gotowości bojowej;
- w stanie gotowości bojowej zagrożenia wojennego może nastąpić rozwijanie pozostałych jednostek wojskowych I zestawu mobilizacyjnego oraz jednostki wchodzące w skład II zestawu, a w określonych warunkach nawet część jednostek III zestawu. Ponadto powołane będą mobilizacyjne rzuty alarmowe do pozostałych jednostek wojskowych;
- po wprowadzeniu stanu pełnej gotowości bojowej w siłach zbrojnych, będzie konynuowane mobilizacyjne rozwijanie jednostek nie rozwijanych w uprzednich stanach gotowości bojowej. Wszystkie jednostki wojskowe sił zbrojnych realizują zamierzenia dotyczące osiągania gotowości bojowej i pełnej gotowości bojowej /załącznik 9/.

3. Mobilizacyjne rozwijanie sił zbrojnych prowadzone w sposób ~~wybiórczy~~ polega na rozwijaniu pojedynczych jednostek wojskowych lub ich grup rozmieszczonych na obszarze całego kraju, względnie na obszarach okręgów wojskowych, czy rodzajów sił zbrojnych /wojsk/.

Uruchomienie tego sposobu mobilizacji może nastąpić na odpowiednie zarządzenie szefa Sztabu Gen. WP przekazanego do wojsk przez techniczne środki łączności lub oficerów łącznikowych. Może ono nastąpić jako reakcja na określone zagrożenie konfliktem lokalnym z określonego kierunku i ma na celu ukrycie skali rozwijanych wojsk. Prowadzone ono będzie bez wprowadzenia jakichkolwiek stanów gotowości bojowej.

W sytuacji kiedy zagrożenie obszaru RP narasta, a siły zbrojne realizowały przedsięwzięcia mobilizacyjne zestawami lub ~~wybiórczo~~ - może być podjęta decyzja przejścia do mobilizacji powszechnej, ten sposób można nazwać, sposobem mieszanym przeprowadzenia mobilizacyjnego rozwijania Sił Zbrojnych RP.

Warianty przeprowadzenia mobilizacji sił zbrojnych /załącznik 8/.

Analiza początkowego okresu minionych wojen pozwala na wyciągnięcie wniosku, że zawczasu opracowane sposoby przygotowań obronnych państwa, a zwłaszcza mobilizacyjnego ich rozwijania były i będą w znacznej mierze decydowały o uniknięciu negatywnych następstw zaskoczenia.
Mobilizacja ze względu na czas jej przeprowadzenia może rozpocząć się i zakończyć dla większości wojsk, a nawet całości sił zbrojnych przed wybuchem wojny /w warunkach najbardziej korzystnych/ lub rozpocząć się przed wybuchem wojny, a zakończyć się w toku jej trwania - jest to wariant najbardziej prawdopodobny we współczesnych warunkach. Nie można też wykluczyć, że część wojsk zwłaszcza o dłuższych terminach zakończenia mobilizacji będzie kontynuowała rozwijanie po rozpoczęciu działań bojowych przez napastnika.

Wzrost napięcia w sytuacji polityczno-wojskowej i wybuch wojny może nastąpić nagle i w okresie najmniej korzystnym dla sił zbrojnych. Rozpoczęcie i prowadzenie mobilizacji może odbywać się w czasie działań bojowych. W tym przypadku wojska

będą zmuszone dokonywać mobilizacyjnego rozwijania w warunkach bezpośredniego oddziaływania przeciwnika, to oznacza najbardziej niekorzystne warunki.

Zakładane w systemie mobilizacyjnym rodzaje, sposoby i warianty uruchomienia tego systemu mogą być realizowane tylko wówczas, kiedy przygotowane będzie odpowiednie zabezpieczenie w postaci znaczących potrzeb mobilizacyjnych pobieranych z gospodarki narodowej.

Potrzeby mobilizacyjne sił zbrojnych, jako "armii skadrowanej" w okresie pokoju, wynikają z konieczności utrzymania gotowości mobilizacyjnej, którą określa stopień przygotowania ich do terminowego wykonania zadań ujętych w planie mobilizacyjnym, w ramach prowadzenia mobilizacji częściowej lub powszechnej. Źródłami zaspokojenia ogólnych potrzeb mobilizacyjnych sił zbrojnych są:

1/ zapasy zgromadzone w postaci: sprzętu i materiałów użytku bieżącego /UB/; zapasów nienaruszalnych /ZN/ wynikających z różnicy należności tabelarycznych okresu pokojowego i wojennego w postaci zapasu ruchomego amunicji, żywności, mps, środków medycznych; zapasów niezniżalnych /ZNz/ gromadzonych jako części zamienne, materiały remontowe, środki higieny, naprawcze i konsumpcyjne; zapasów doraźnych /ZD/ wydzielonych z zapasu nienaruszalnego, głównie żywności, mps i amunicji;

2/ dostawy bieżące z gospodarki krajowej i z importu w postaci uzbrojenia, sprzętu wojskowego i materiałów powszechnego użytku, które wykorzystuje się w siłach zbrojnych w okresie pokoju, a także gromadzi na czas mobilizacji i wojny;

3/ siły i środki przejmowane z gospodarki krajowej w czasie mobilizacji sił zbrojnych w postaci: żołnierzy rezerwy, samochodów, ciągników, maszyn inżynieryjno-budowlanych, samolotów i śmigłowców lotnictwa cywilnego, jednostek pływających, sprzętu oraz urządzeń komunikacji /żeglugi/;

4/ środki wydzielone z rezerw państwowych na potrzeby mobilizacji sił zbrojnych: paliwa, produkty rolno-spożywcze, środki i sprzęt medyczny, baterie i akumulatory, materiały budowlane /drewno, cement, cegła, wapno/, materiały eksploatacyjno-remontowe /załącznik ~~10~~ 10,11/.

Potrzeby mobilizacyjne i wojenne sił zbrojnych w zakresie rezerw ludzkich zwykło się określać jako brakującą liczbę żołnierzy rezerwy przeznaczonych do uzupełnienia mobilizacyjnie rozwijanych wojsk /JW/, według etatu czasu wojny. Powyższa definicja nie uwzględnia żołnierzy rezerwy przeznaczonych do uzupełniania wojsk w toku prowadzonych działań bojowych /mobilizacja sił trwa od zagrożenia wybuchem wojny aż do jej zakończenia/. Dlatego też wielkość potrzeb mobilizacyjnych i wojennych w zakresie rezerw ludzkich jest ograniczona następującymi wskaźnikami:

- różnicą etatu sił zbrojnych czasu pokojowego i wojny /są to potrzeby mobilizacyjne wynikające z różnicy wielkości potrzeb etatowych zabezpieczających dwu, czy trzykrotnie powiększenie sił zbrojnych na czas wojny/;
- procentem zabezpieczenia ukompletowania potrzeb etatowych wojsk, nazwanych potrzebami ponadetatowymi;
- liczbą potrzeb mobilizacyjnych na tzw. "nakładkę" w okresie szkolenia podstawowego nowo wcielonych żołnierzy do jednostek wojskowych /są to ponadetatowe potrzeby mobilizacyjne/;
- liczbą potrzeb mobilizacyjnych w celu uzupełniania stanu wojsk w wyniku ponoszonych przez nie strat oraz na nowe formowania jednostek wojskowych czy formacji obrony regionalnej.

Wymienione składniki potrzeb mobilizacyjnych i wojennych w stanie osobowym sił zbrojnych obrazują ich wielkości w skali makro w bardzo wysoko skadrowanej naszej "armii" w okresie pokoju.

Potrzeby mobilizacyjne żołnierzy rezerwy tylko na mobilizacyjne rozwinięcie wojsk urastają do kilkuset tysięcy. Dlatego też jest to problem niebagatelny, który należy rozpatrywać w aspekcie ich charakterystyki, przygotowania do określonych funkcji oraz zasad gromadzenia.

W naszych siłach zbrojnych funkcjonują jednostki wojskowe o zróżnicowanych wskaźnikach pokojowego ukompletowania stanów osobowych od rozwiniętych do nowo formowanych. Stąd ich potrzeby mobilizacyjne można wyrazić w następujący sposób:

1/ w jednostkach istniejących w czasie pokoju potrzeby mobilizacyjne żołnierzy składają się z:

$$PM = Bw - St.ewid. \pm Z + V + St.zabl. + N + \% Z$$

Objaśnienie:

Bw - stan wojenny jednostki wojskowej;
St.ewid. - stan ewidencyjny czasu pokojowego jednostki;
Z - załążki mobilizacyjne przekazywane lub przyjmowane do /z/ jednostki;
V - wakaty na stanowiskach /funkcjach/ nieobsadzonych w czasie pokoju;
St.zabl. - stanowiska /pojedyncze etaty/ zablokowane w jednostce;
N - "nakładka" żołnierzy rezerwy;
% Z - procent zabezpieczenia stawiennictwa żołnierzy rezerwy;

2/ w jednostkach nowo formowanych na okres wojny:

$$PM = Bw - Ep + Z + \%Z$$

Ep - etat pokojowy jednostki wojskowej

Wymienione składniki potrzeb mobilizacyjnych scharakteryzowane będą według ich przeznaczenia, kryterium wieku, zasad gromadzenia i sposobów powołania do uzupełnienia sił zbrojnych w czasie mobilizacji.

Etat wojenny jednostki wojskowej określa jej strukturę organizacyjną, liczbę różnych specjalności wojskowych, rodzaj i rangę stanowisk służbowych oraz liczbę i rodzaje uzbrojenia, sprzętu technicznego i środków transportu należnych jednostce wojskowej.

Stan osobowy czasu pokojowego w jednostce wojskowej określany jest liczbą żołnierzy i pracowników cywilnych oraz ilością podstawowego sprzętu technicznego, a także środków transportowych ustalonych obowiązującym etatem pokojowym.

Załążki mobilizacyjne stanowią imiennie /ilościowo/ wydzieleni żołnierze zawodowi służby zasadniczej z jednostek wojskowych istniejących w czasie pokoju, a także z tzw. terenowego aparatu mobilizacyjnego /grup operacyjno-mobilizacyjnych jednostek skadrowanych/, w celu obsadzenia w innych jednostkach wojskowych /skadrowanych i nowo formowanych/ stanowisk dowódczych, a także stanowisk mających wpływ na zapoczątkowanie mo-

bilizacyjnego rozwinięcia jednostek. Zalążki mobilizacyjne na stanowiska oficerskie akceptuje dowódca okręgu wojskowego na wniosek dowódców związków taktycznych, samodzielnych oddziałów. Natomiast w stosunku do podoficerów i szeregowych kompetencje ich wydzielenia spoczywają w gestii dowódcy związku taktycznego, samodzielnego oddziału. W zasadzie na zalążki mobilizacyjne należy wyznaczyć żołnierzy w ramach jednostek garnizonu. Wydzielenia zalążków do jednostek mobilizowanych w innych garnizonach dokonuje się tylko w wypadku braku żołnierzy odpowiednich specjalności, bądź łącznie z przekazywanym sprzętem. W miejsce wydzielanych zalążków przydziela się żołnierzy rezerwy w wojskowej komendzie uzupełnień. Zalążki mobilizacyjne odsyła się do macierzystych jednostek w pierwszych godzinach od czasu zarządzenia mobilizacji.

Wakaty wynikają z bieżących ubytków żołnierzy w jednostkach wojskowych w stosunku do stanu ewidencyjnego /wyjściowego/. Powstają na skutek zmniejszenia się stanu kadry zawodowej oraz żołnierzy służby zasadniczej w czasie pokojowej działalności jednostki. Na wakaty powołuje się żołnierzy rezerwy, a także mobilizacyjnym rzutem alarmowym.

Stanowiska zablokowane w czasie pokoju dotyczą utrzymania na etatach jednostek wojskowych stanowisk oddanych do dyspozycji dowództw okręgów wojskowych, rodzajów sił zbrojnych, wojskowym klubom sportowym. W skali sił zbrojnych jest to niewielka liczba stanowisk rozdzielonych na poszczególne jednostki wojskowe. Na zablokowane stanowiska występujące w etatach jednostek wojskowych muszą być powoływani specjaliści w wojskowych komendach uzupełnień wraz z mobilizacyjnym rzutem alarmowym.

"Nakładka" żołnierzy rezerwy /szeregowych i podoficerów/ o odpowiednich specjalnościach wojskowych przeznaczona jest do uzupełnienia nieobsadzonych stanowisk w okresie przejściowym między zwolnieniem żołnierzy do rezerwy, a wcieleniem poborowych a także do zmiany nowo powołanych żołnierzy w okresie podstawowego, specjalistycznego ich szkolenia. "Nakładkę" wykorzystuje się w okresie kiedy nowo wcielani żołnierze nie nabyli jeszcze pełnych kwalifikacji do wykonywania zadań na określonych stanowiskach służbowych.

Żołnierzy rezerwy na "nakładkę" wyznacza się z najmłodszych roczników rezerwistów, którzy nie utracili umiejętności i nawyków po odbyciu zasadniczej służby wojskowej oraz nie są ujęci w przydziałach mobilizacyjnych w jednostkach wojskowych. Zapotrzebowanie na "nakładkę" składają dowódcy jednostek wojskowych raz w roku, w miesiącu styczniu do WKU, tak aby jej wielkość obejmowała cały stan osobowy zwalnianych do rezerwy żołnierzy służby zasadniczej lub tylko na określone przez dowódcę funkcje /stanowiska/, które decydują o utrzymaniu gotowości bojowej przez jednostkę wojskową. Zwolnienie żołnierzy rezerwy z "nakładki" dokonuje dowódca jednostki wojskowej, jeśli uzna, że nowo wcielani żołnierze nabyli wystarczające umiejętności do wykonywania zadań na zajmowanych stanowiskach służbowych.

W miarę wyszkolenia w poszczególnych specjalnościach młodych żołnierzy mogą oni zastępować żołnierzy rezerwy stanowiących "nakładkę". W wypadku mobilizacji, żołnierzy stanowiących "nakładkę" powołuje się równocześnie z uzupełnieniem zasadniczym.

Grupa zabezpieczenia ukompletowania
~~Procent zabezpieczenia stawiennictwa~~ żołnierzy rezerwy określają dowódcy jednostek wojskowych. Zabezpieczenie to stanowi do 30 % potrzeb mobilizacyjnych, co z reguły zapewnia pełne mobilizacyjne ukompletowanie stanu osobowego w przypadku niestawienia się żołnierzy rezerwy z uzupełnienia zasadniczego. Żołnierzy rezerwy stanowiących zabezpieczenie stawiennictwa powołuje się równocześnie z uzupełnieniem zasadniczym do jednostek wojskowych.

Potrzeby mobilizacyjne jednostek wojskowych można podzielić według kryterium czasu ich powołania i wykorzystania na: mobilizacyjny rzut alarmowy /MRA/ i uzupełnienie zasadnicze /UZ/.

Mobilizacyjny rzut alarmowy stanowi wytypowaną liczbę żołnierzy rezerwy /20-30% etatowych potrzeb mobilizacyjnych jednostki wojskowej/, którzy są powołani odpowiednio wcześniej i wykorzystani do przygotowania warunków do mobilizacyjnego rozwinięcia jednostki wojskowej. Biorą udział w rozwijaniu elementów bazy mobilizacyjnej, przygotowują sprzęt bojowy i uzbrojenie do eksploatacji oraz zapasy materiałowo-techniczne do ewakuacji.

Potrzeby liczbowe i skład żołnierzy MRA ustalają dowódcy jednostek wojskowych, po dokonaniu szczegółowej analizy sił do wykonania zadań mobilizacyjnych. Mobilizacyjny rzut alarmowy można uważać za rezerwę dyspozycyjną dowódców jednostek, gotową w każdym czasie przystąpić do realizacji zadań mobilizacyjnych.

Uzupełnienie zasadnicze stanowi zabezpieczenie mobilizacyjne w postaci żołnierzy rezerwy, pomniejszoną o MRA jednostki wojskowej. Dla jednostek rozwiniętych w czasie pokoju powoływane jest uzupełnienie zasadnicze siłami tych jednostek, a do pozostałych jednostek wojskowych, siłami akcji kurierskich i posłańczych terenowych organów administracji rządowej /samorządowej/.

Gromadzenie potrzeb mobilizacyjnych stanu osobowego jest przedsięwzięciem, za które odpowiadają dowództwa okręgów wojskowych i organy administracji wojskowej na swoich terenach. Przedsięwzięcia to obejmuje sferę prognostyczną, planistyczną i organizacyjną, mającą na celu przygotowanie odpowiednio wyszkolonych rezerw osobowych gwarantujących pełne uzupełnienie potrzeb mobilizacyjnych jednostek wojskowych. Należy pamiętać, że przygotowuje się odpowiednich specjalistów wojskowych w oparciu o zasadę terytorialnego i zrejonizowanego uzupełnienia wojsk.

Zasięg terytorialny uzupełniania potrzeb mobilizacyjnych polega na przeznaczeniu do jednostek wojskowych żołnierzy rezerwy mieszkających na terenie administrowanym przez WSzW, gdzie stacjonuje uzupełniana jednostka wojskowa.

Rejonizacja uzupełniania potrzeb mobilizacyjnych polega na przeznaczeniu do jednostek wojskowych żołnierzy rezerwy z jak najmniejszej liczby rejonów, gmin i miast oraz z terenów dogodnie usytuowanych pod względem miejsc prowadzenia mobilizacji z obszaru administrowanego przez macierzyste WKU.

Potrzeby mobilizacyjne i wojenne sił zbrojnych w zakresie stanu osobowego zostały podzielone /z ogólnych zasobów rezerw osobowych/ na następujące kategorie /rys. 1./:

a/ ze względu na wyszkolenie:
- rezerwy osobowe wyszkolone;
- rezerwy osobowe niewyszkolone;

b/ ze względu na wiek:

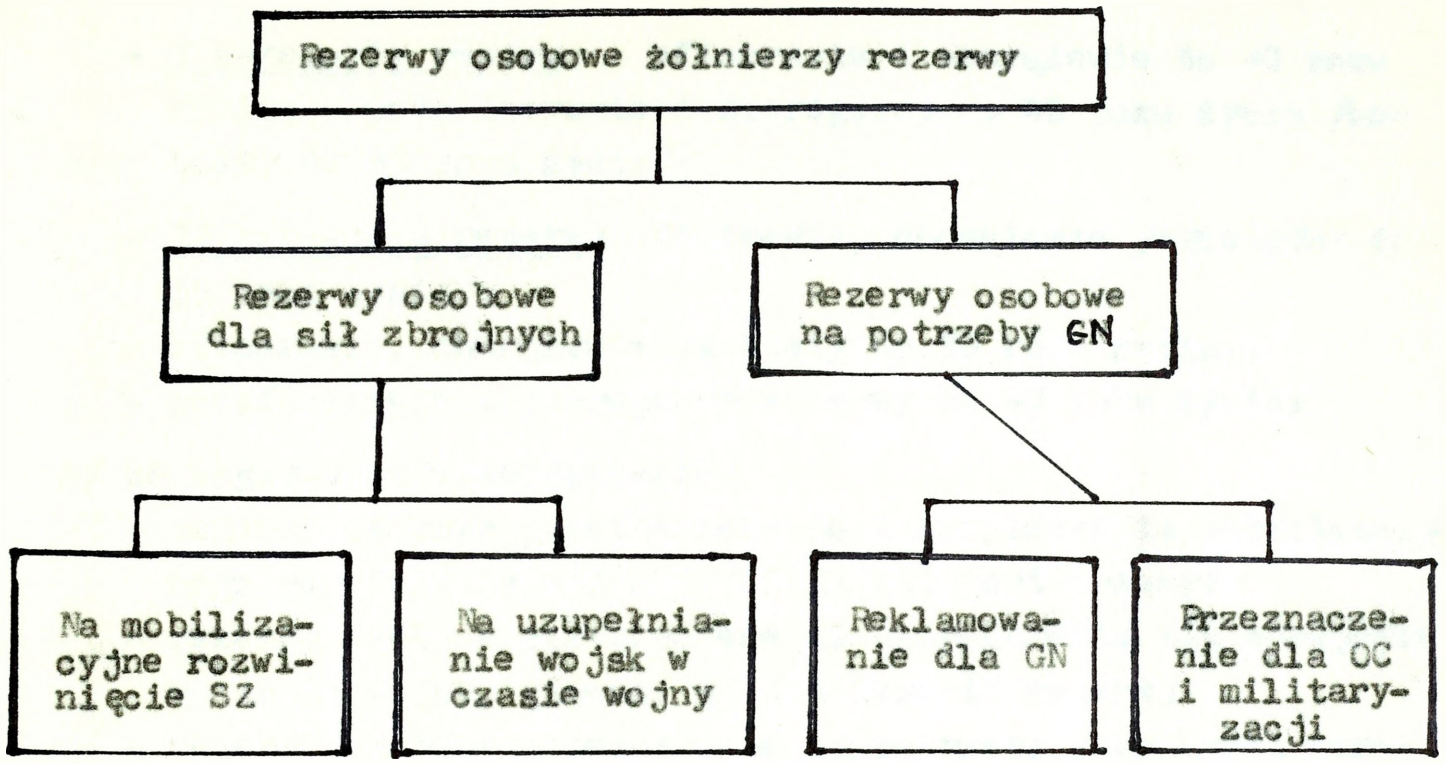

Rys. 1. Gromadzenie i przeznaczenie rezerw osobowych

Przygotowując i gromadząc żołnierzy rezerwy na potrzeby mobilizacyjne i wojenne należy organizować w jednostkach wojskowych ich przeszkalanie, najczęściej w ramach ćwiczeń mobilizacyjnych /jednodniowych, krótkotrwałych i długotrwałych /tab.2./

Tabela 2

PRZYKŁADOWE TERMINY PRZEBIEGU ĆWICZEŃ MOBILIZACYJNYCH Z ŻOŁNIERZAMI REZERWY

Doby	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	itp.
W garnizonie	Wcielenie ŻR	Szkolenie ŻR			Obsługa sprzętu i zwolnienia												
Na poligonie	Wcielenie żołnierzy rezerwy				Szkolenie ŻR w pododdziałach					Obsługa sprzętu i rozliczenie							
Ćwiczenia krótkotrwałe				Przegrupowanie na poligon	Szkolenie ŻR w pododdziałach /ćwiczenia taktyczne/										Udział w ćwicz.pułkowym, obsługa sprzętu, rozliczenie		

Gromadzenie i przeszkalanie żołnierzy rezerwy stanowiących potrzeby mobilizacyjne sił zbrojnych to ważne przedsięwzięcie org.-szkoleniowe, chociaż limitowane w okresie pokoju na najwyższym szczeblu państwowym.

- I kategoria rezerw: - oficerowie i chorążowie do 40 roku życia; - podoficerowie i szeregowcy do 40 roku życia /kobiety do 35 roku życia/;
- II kategoria rezerw: oficerowie, chorążowie /mężczyźni do 35 roku życia/;
- oficerowie, chorążowie /kobiety do 50 roku życia/;
- podoficerowie i szeregowcy rezerwy do 40 roku życia;

c/ ze względu na wykorzystanie:
- rezerwy osobowe przeznaczone do zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk z I i II kategorii rezerw;
- rezerwy osobowe przeznaczone do uzupełnienia sił zbrojnych w czasie wojny, głównie z II kategorii rezerw;
- rezerwy osobowe przeznaczone na potrzeby gospodarki narodowej /reklamowani/; dla jednostek podlegających militaryzacji i formacji obrony cywilnej.

System mobilizacyjny Sił Zbrojnych RP powinien w przyszłości uwzględniać dwa sposoby jego uruchomienia i przeprowadzenia, a te z kolei powinny wynikać z oceny prognozowanego zagrożenia bezpieczeństwa RP.

Pierwszy. W razie zaobserwowania mobilizacyjnych ruchów wojsk w sytuacji narastania, kryzysu polityczno-wojskowego między którymkolwiek z sąsiadów. Oznacza to przystąpienie do mobilizacyjnego rozwijania sił przewidzianych do osłony granicy państwowej na zagrożonym kierunku oraz stacjonujących w pobliżu tego kierunku lądowych wojsk operacyjnych, OT, sił obrony powietrznej i wydzielonych ZT, oddziałów sił szybkiego działania - podporządkowanych naczelnemu dowódcy. W wypadku niekorzystnego rozwoju sytuacji kryzysowej powinno nastąpić mobilizacyjne rozwinięcie pierwszorzutowych wojsk okręgów wojskowych, a następnie - stosownie do narastania zagrożenia - całości sił zbrojnych.

Drugi. Zarządzenie powszechnej mobilizacji sił zbrojnych na wypadek nagłego zagrożenia bezpieczeństwa RP. Oznacza uruchomienie systemu mobilizacyjnego w całych siłach zbrojnych i stopniowo w państwie - przez przechodzenie na gospodarkę pogotowia wojennego i dostosowanie funkcjonowania administracji rządowej do potrzeb prowadzenia wojny.

W zakresie osiągania gotowości bojowej należy rozważyć możliwość wprowadzenia trzech stanów gotowości. Na szczeblu państwa byłyby to w ramach gotowości obronnej państwa: stała gotowość, podwyższona gotowość i pełna gotowość obronna państwa, a gotowość bojowa sił zbrojnych obejmowałaby : stałą gotowość bojową /gotowość alarmową i mobilizacyjną/, ~~podwyższoną~~ wzmożoną gotowość bojową /pogotowie bojowe/, pełną gotowość bojową sił zbrojnych. Wówczas następiłaby synchronizacja przedsięwzięć realizowanych w Państwie i w Siłach Zbrojnych RP.

Przyszłościowy system mobilizacyjny Sił Zbrojnych RP powinien być budowany w oparciu o możliwy i potrzebny potencjał obronny, uwzględniający około 75 % potencjałów sąsiadów otaczających RP /załącznik 11/. (5)
Stosunek możliwego potencjału ludzkiego do potrzebnego kształtowałby się jak: 250 000 : 1 960 000, co oznacza prawie ośmiokrotne /7,84 razy/ powiększenie naszych sił zbrojnych na czas wojny. Zachodzi zatem pytanie, czy jest to możliwe w naszej rzeczywistości? Odpowiedzi na ten problem należy szukać w analizach ekonomicznych i społecznych /demograficznych/ w przyszłości rozwoju naszego Państwa.

3. PRZYGOTOWANIE SIŁ ZBROJNYCH DO MOBILIZACYJNEGO ROZWINIĘCIA

Sprawne przechodzenie sił zbrojnych ze struktury organizacyjnej i stanu liczebnego czasu pokojowego na struktury i stan liczebny czasu wojny odbywa się przez mobilizacyjne ich rozwinięcie. Mobilizacyjne rozwinięcie sił zbrojnych jest to zorganizowane przechodzenie ich ze struktur pokojowych na wojenne z wykorzystaniem wydzielonych żołnierzy rezerwy, środków transportowych, maszyn i urządzeń oraz zapasów materiałowych zgromadzonych w siłach zbrojnych i w gospodarce narodowej. Zasadniczym czynnikiem gwarantującym osiągnięcie wymaganego potencjału bojowego wojsk jest planowe gromadzenie przygotowanych rezerw ludzkich i materialnych. W procesie tym oprócz wojskowych ogniw dowodzenia i zarządzania, uczestniczą określone organy administracji rządowej i samorządów terytorialnych.

Mobilizacyjne rozwinięcie w pełnym wymiarze planuje się, organizuje i przygotowuje w czasie pokoju. Zadania dotyczące scentralizowanego planowania wykonują dowództwa i sztaby wszystkich szczebli dowodzenia w odniesieniu do podległych wojsk. Jednakże zakres tego planowania jest znacznie zróżnicowany. Szczeble operacyjne konkretyzują otrzymane zadania mobilizacyjne ze Sztabu Gen. WP, natomiast szczeble taktyczne zabezpieczają wykonanie powierzonych im zadań mobilizacyjnych, w konkretnych warunkach garnizonowych.

W procesie przygotowania do mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych będzie uczestniczyło szereg różnorodnych ogniw organizacyjnych sił zbrojnych, jak i organów administracji rządowej oraz samorządów terytorialnych. Każde z tych ogniw powinno mieć ściśle określone, co do miejsca, czasu oraz sposobu realizacji zadanie.

Przygotowanie sił zbrojnych do mobilizacyjnego rozwinięcia obejmuje następujące sfery działalności organów, osób funkcyjnych uczestniczących w tym procesie: sferę planowania, organizowania, zabezpieczenia i kontrolowania przygotowań mobilizacyjnych.

Podstawą przygotowań jest właściwe planowanie wymagające dokładnych przemyśleń na szczeblu centralnym i w konkretnej

jednostce wojskowej. Planowanie w zakresie mobilizacji sił zbrojnych nie może być aktem jednorazowym, wymaga ono ciągłej aktualizacji, stosownie do zmieniających się warunków społeczno-politycznych, militarnych i ekonomicznych.

Prawidłowo zaplanowane przedsięwzięcia mobilizacyjne muszą podlegać zabiegom organizacyjnym, czyli należy im nadać wymiar materialny oraz funkcjonalny z wszystkimi tego aspektami czasowymi i przestrzennymi. Zabiegi organizacyjne mają na celu dokonania sprawdzenia poprawności i realności przyjętych założeń w planowaniu. Będą one służyły do uszczegółowienia zamierzeń etapu planowania mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych.

Zabezpieczenie procesu mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych polega na skoordynowanym działaniu właściwych organów wojskowych i rządowych, mających na celu zapewnienie sprawnego i terminowego uzupełnienia wojsk do etatów wojennych. W ramach zabezpieczenia procesu mobilizacji należy skupić uwagę na sferę materialną i ludzką, znajdującą się w części w siłach zbrojnych, a przede wszystkim w zasobach gospodarki narodowej oraz rezerw państwowych.

Planowanie mobilizacyjne w siłach zbrojnych realizowane jest okresowo co 5-10 lat. Decyzja w sprawie rozpoczęcia planowania mobilizacyjnego podejmowana jest w następujących przypadkach:

- zaistnienia zasadniczych zmian w koncepcji operacyjnego wykorzystania sił zbrojnych;
- wprowadzenia poważnych zmian strukturalnych i organizacyjnych w siłach zbrojnych;
- dużych zmian w przepisach prawnych dotyczących wykorzystania świadczeń z gospodarki narodowej na rzecz zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych;
- decyzji kierownictwa państwowego mającej przesłanki polityczne, czy ekonomiczno-społeczne.

Planowanie mobilizacyjne jest ściśle zsynchronizowane z planem operacyjnym sił zbrojnych i stanowić powinno jego integralną część w zakresie terminów oraz miejsc zakończenia mobilizacji /załącznik 6/. Planowanie uzależnione jest od zadań operacyjnych wojsk, struktury organizacyjno-etatowej okresu pokojowego, stopnia rozwinięcia wojsk, stanu przygotowania zasobów ludzkich i materialnych oraz infrastruktury obszaru kraju.

Podstawą do planowania mobilizacji sił zbrojnych są:

- rozkaz /zarządzenie/ szefa Sztabu Generalnego WP nakazujący opracowanie nowego planu mobilizacyjnego dla sił zbrojnych;
- zestawienie zadań mobilizacyjnych sił zbrojnych;
- plan zarządzenia i kierowania mobilizacją;
- plan uzupełniania potrzeb mobilizacyjnych;
- plan wykorzystania nadwyżek pozostających po mobilizacyjnym rozwinięciu wojsk;
- wytyczne w sprawie gromadzenia rezerw na potrzeby mobilizacyjne Sił Zbrojnych RP.

Opracowanie ww. dokumentów powinno być poprzedzone głębokimi studiami potrzeb operacyjnych oraz możliwościami zabezpieczenia mobilizacji sił zbrojnych.

Na szczeblu centralnym w planowaniu mobilizacyjnym uczestniczą poszczególne piony organizacyjne Sztabu Generalnego WP i Ministerstwa Obrony Narodowej według swoich kompetencji i tak:

1/ kierownictwo Sztabu Generalnego WP:

- szef Sztabu Generalnego WP: sprawuje ogólne kierownictwo nad działalnością mobilizacyjną w Siłach Zbrojnych RP; przedstawia dla ministra Obrony Narodowej potrzeby mobilizacyjne /osobowe, finansowe, materiałowe i prawne/ oraz aktualny stan utrzymania gotowości mobilizacyjnej w siłach zbrojnych;
- pierwszy zastępca szefa Sztabu Gen. WP: koordynuje pracami mobilizacyjnymi w Sztabie Gen. WP i w całych siłach zbrojnych; nadzoruje działalność w zakresie utrzymania gotowości mobilizacyjnej wojsk; określa potrzeby operacyjne - terminy prac mobilizacyjnych, miejsca prowadzenia mobilizacji oraz kolejność rozwijania wojsk;
- szef planowania organizacyjno-mobilizacyjnego Sztabu Gen. WP: konkretyzuje generalne założenia koncepcji i zasad przygotowania mobilizacji wojsk; kieruje całokształtem planowania w Sztabie Gen. WP, w OW i RSzZ; prowadzi działalność inspirującą w siłach zbrojnych; współpracuje w zakresie planowania mobilizacyjnego z Departamentem Polityki Personalnej MON w sprawach uzupełnienia potrzeb mobilizacyjnych rezerw kadrowych;

2/ Zarządy Sztabu Gen. WP i Departamenty MON:

- zarząd mobilizacji i uzupełnień Sztabu Gen. WP:opracowuje zasady i sposoby mobilizacyjnego rozwijania sił zbrojnych zawarte w instrukcjach, wytycznych i zarządzeniach; opracowuje plan mobilizacji sił zbrojnych /MM/; kieruje działalnością w zakresie gromadzenia rezerw na bieżące i perspektywiczne potrzeby mobilizacyjne sił zbrojnych; organizuje i prowadzi kontrolę przygotowań mobilizacyjnych w siłach zbrojnych; zbiera doświadczenia i wnioski z bieżącej działalności mobilizacyjnej w siłach zbrojnych;
- zarząd operacyjno-strategiczny Sztabu Gen. WP: opracowuje wymogi operacyjne w stosunku do potrzeb planowania mobilizacyjnego - terminy, miejsca mobilizacji; konkretyzuje skład wojsk operacyjnych czasu pokojowego i wojennego; planuje i realizuje zmiany dyslokacyjne ZT, oddziałów - stosownie do potrzeb operacyjnych; ustala terminy osiągania stanu pełnej gotowości bojowej, wynikające z planu użycia wojsk; określa przewidywane zakłócenia w procesie mobilizacyjnego i operacyjnego rozwijania sił zbrojnych;
- zarząd organizacyjny Sztabu Gen. WP: opracowuje dane statystyczne /etatowe/ dotyczące stanu sił zbrojnych na czas pokoju i wojny; dokonuje podziału jednostek wojskowych czasu pokojowego na grupy według ukompletowania stanem osobowym w stosunku do etatów wojennych;
- sztab logistyki Inspektoratu Logistyki Sztabu Gen. WP: planuje logistyczne zabezpieczenie mobilizacji sił zbrojnych w zakresie kwatermistrzowskim, technicznym, medycznym i komunikacyjnym oraz infrastruktury terenowej; proponuje zaliczenie jednostek logistycznych do poszczególnych zestawów mobilizacyjnych; proponuje terminy osiągania pełnej gotowości bojowej i miejsca mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek logistycznych;
- szefostwa rodzajów wojsk Sztabu Gen. WP /WRiA, WOPL, WInż, WŁ, WOPChem/: proponują dyslokację, terminy osiągania pełnej gotowości bojowej i zaliczenie jednostek do poszczególnych zestawów mobilizacyjnych; określają miejsca prowadzenia mobilizacji jednostek; planują zadania w zakresie specjalistycznego zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych;

- departament polityki personalnej MON: konkretyzuje i przedstawia do Sztabu Gen. WP zasady wykorzystania oficerów, chorążych oraz podchorążych w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych; przedstawia dane statystyczne dotyczące stanu i wykorzystania zasobów kadrowych w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia;
- departament finansów MON: planuje zabezpieczenie środków na realizację przedsięwzięć związanych z mobilizacyjnym rozwinięciem sił zbrojnych, w tym podział kredytów na poszczególne okręgi wojskowe i rodzaje sił zbrojnych.

W planowaniu mobilizacyjnym uwzględnić należy czas 1-2 lat od rozpoczęcia opracowania planu mobilizacyjnego sił zbrojnych do jego wdrożenia. Czas ten można podzielić na trzy okresy obejmujące:

- pierwszy okres - to przygotowanie do planowania mobilizacyjnego - wydanie rozkazu szefa Sztabu Gen. WP do rozpoczęcia planowania, postawienie zadań wykonawcom, przygotowanie podstawowych dokumentów do planowania;
- drugi okres - prace merytoryczne nad nowym planem i dokumentami do jego zabezpieczenia;
- trzeci okres - wdrożenie planu mobilizacyjnego do wojsk.

Podczas kolejnych okresów planowania mobilizacyjnego nadal obowiązuje stary plan mobilizacyjny sił zbrojnych.

W planowaniu uwzględnia się różne warianty mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych; kierunki zagrożenia militarnego; możliwości ekonomiczne i potrzeby obronne, a także formy i sposoby działania dowództw na poszczególnych szczeblach dowodzenia. Do zasadniczych przedsięwzięć w zakresie planowania mobilizacyjnego należy ustalić:

- kolejność mobilizacyjnego rozwijania wojsk;
- miejsca i terminy oraz odpowiedzialnych dowódców za mobilizacyjne rozwijanie wojsk;
- sposób zarządzenia mobilizacji i kierowanie jej przebiegiem;
- sposób uzupełniania mobilizacyjnego i wojennego sił zbrojnych stanem osobowym, środkami transportowymi i materiałowymi;
- zakres zabezpieczenia materiałowo-technicznego mobilizacji - źródła, wielkości i terminy pobierania zapasów;

- zadań w zakresie nadzoru nad utrzymaniem gotowości mobilizacyjnej w wojskach.

Planowanie mobilizacyjne charakteryzuje się wielowariantowością rozwiązań w stosunku do mającego zaistnieć zagrożenia militarnego obszaru RP. Zakłada również wariant bezpośredniego oddziaływania przeciwnika na proces mobilizacyjnego rozwijania sił zbrojnych. Sztab Generalny WP i dowództwa OW, RSZ dokonują oceny zagrożenia obszarów odpowiedzialności i planują odpowiednie przedsięwzięcia zmniejszające skutki tego zagrożenia.

Istotą planowania mobilizacyjnego na szczeblu strategicznym i operacyjnym jest zapewnienie warunków do sprawnego rozwinięcia sił zbrojnych /wojsk/ w ustalonych terminach i osiągnięcie stanu pełnej gotowości bojowwj.

Przygotowanie całości sił zbrojnych i poszczególnych ZT, oddziałów /pododdziałów/ do mobilizacyjnego rozwinięcia będzie wymagało zaangażowania organów wojskowych, rządowych i samorządowych, które mogą działać biorąc za podstawę jasno sprecyzowane dokumenty prawne, znane decydentom oraz wykonawcom poszczególnych ogniw organizacyjnych. Mobilizacja sił zbrojnych będzie przebiegała sprawnie wówczas, kiedy przygotujemy całe społeczeństwo w ten sposób, by każdy obywatel znał swoje miejsce i rolę w systemie obronnym naszego Państwa.

4. ORGANIZACJA URUCHOMIENIA MOBILIZACJI SIŁ ZBROJNYCH

Mobilizacja sił zbrojnych rozpocznie się w momencie otrzymania zadania /sygnału/ ze Sztabu Gen. WP. Zadanie /rozkaz, zarządzenie/ dotyczące uruchomienia mobilizacji będzie przekazane do wojsk przez dyżurne służby operacyjne za pomocą technicznych środków łączności w ramach systemu alarmowego sił zbrojnych. Może to być zadanie przekazane na piśmie lub osobiście przez szefa Sztabu Generalnego WP względnie przez upoważnioną przez niego osobę /oficera kierunkowego/.

W zależności od decyzji co do sposobu przeprowadzenia mobilizacji, jej uruchomienie może nastąpić przez emisję w środkach masowego przekazu komunikatów i rozplakatowanie w terenie obwieszczeń o mobilizacji powszechnej /załącznik 12/. 13

Po uruchomieniu procesu mobilizacyjnego w siłach zbrojnych /wojskach/ nastąpi:

- rozwijanie wojskowych i cywilnych elementów zabezpieczających mobilizację;
- rozwijanie wojennego systemu dowodzenia, w tym wydzielanie i uzupełnianie stanowisk dowodzenia /kierowania/;
- uzupełnianie do etatów wojennych związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów;
- powoływanie i przyjmowanie mobilizacyjnych rzutów alarmowych oraz uzupełnienia zasadniczego ludzi i środków transportowych /maszyn/;
- rozwijanie bazy mobilizacyjnej w wojskach i jednostkach mobilizujących oraz mobilizowanych;
- uruchomienie przedsięwzięć zabezpieczających proces mobilizacyjnego rozwijania sił zbrojnych w terenowych organach administracji wojskowej i w jednostkach organizacyjnych gospodarki narodowej;
- rozwijanie wojennego systemu uzupełniania wojsk na okres prowadzonych działań bojowych.

Uruchomienie mobilizacji sił zbrojnych zapoczątkowuje proces kierowania jej przebiegiem przez dowództwa i zespoły kierowania.

Kierowanie mobilizacją sił zbrojnych to działalność dowództw i sztabów oraz wyznaczonych w tym celu nieetatowych zespołów kierowania umożliwiające sprawne przechodzenie sił zbrojnych

ze struktury organizacyjnej czasu pokojowego na strukturę i ukompletowanie okresu wojny. Kierowanie rozpoczyna się z chwilą zarządzenia mobilizacji i trwa do jej zakończenia, realizowane jest w oparciu o plany mobilizacyjne - plany osiągania wyższych stanów gotowości bojowej przy wykorzystaniu systemów łączności.

Kierowanie mobilizacją charakteryzuje się:

- wysoką scentralizacją - uruchomienie procesu mobilizacji dokonywane będzie każdorazowo w Sztabie Gen.WP i stąd przekazywane będą decyzje do dowództw;
- elastycznością co do sposobu uruchomienia mobilizacji i jej przebiegu;
- wysokim stopniem zorganizowania - zawczasu precyzyjnie opracowane dokumenty /harmonogramy czasowo-przestrzenne/, zorganizowany system alarmowy i łączności; określone kompetencje zespołów i osób funkcyjnych;
- dużym zaangażowaniem organów wojskowych i cywilnych w zabezpieczenie mobilizacji.

Kierowanie mobilizacją sił zbrojnych obejmuje:

1/ uruchomienie mobilizacji dla części lub całości sił zbrojnych
2/ organizację przebiegu mobilizacji:
   - uruchomienie wielowariantowych akcji do doręczenia dokumentów powołania;
   - przyjęcie i wcielenie żołnierzy rezerwy, pobranie pojazdów samochodowych, maszyn i urządzeń z gospodarki narodowej;
   - ewakuacja uzbrojenia, techniki i zapasów materiałowych;
   - szkolenie i zgrywanie żołnierzy;
3/ zbieranie i studiowanie informacji o przebiegu mobilizacji w siłach zbrojnych:
   - śledzenie i zbieranie informacji o możliwościach oddziaływania przeciwnika na proces mobilizacji sił zbrojnych;
   - utrzymywanie w gotowości sił do odtwarzania obezwładnianych elementów kierowania i zabezpieczenia mobilizacji;
   - przeciwdziałanie i prowadzenie likwidacji skutków oddziaływania przeciwnika na proces mobilizacji sił zbrojnych;
   - wydzielenie sił do ochrony i obrony miejsc /rejonów/ prowadzenia mobilizacji;

4/ organizowanie i utrzymywanie współdziałania z organami administracji rządowej i specjalnej:
- bieżące uzgadnianie zadań związanych z zabezpieczeniem mobilizacji sił zbrojnych /wojsk/;
- uruchomienie i pobranie świadczeń etatowych oraz osobistych i rzeczowych z gospodarki narodowej;
- organizacja osłony i ubezpieczenia baz i składnic zabezpieczających potrzeby mobilizacyjne sił zbrojnych;
- organizacja przekazywania obiektów wojskowych po zakończeniu mobilizacji;

5/ kontrola realizacji zadań mobilizacyjnych:
- organizowanie pomocy merytorycznej dowództwom i wojskom w toku prowadzenia mobilizacji;

6/ składanie meldunków co do uruchomienia i procesu przebiegu mobilizacji:
- okresowe składanie meldunków do zespołów kierowania przez poszczególne szczeble dowodzenia;
- doraźne składanie meldunków z przebiegu mobilizacji w wypadku wystąpienia zakłóceń;
- meldowanie przełożonym o zakończeniu mobilizacji.

Bezpośrednio odpowiedzialnymi za przebieg mobilizacji są nieetatowe zespoły kierowania, organizowane na poszczególnych szczeblach dowodzenia, które składają się z następujących grup /osób/ funkcyjnych: kierownik zespołu; grupa operacyjna; grupa przekazywania zadań; grupa zbierania meldunków i grupa sprawozdawcza. Zespoły kierowania powinny posiadać opracowaną dokumentację, znać zakres swoich kompetencji i obowiązków, by sprawnie kierować mobilizacją.

5. ZABEZPIECZENIE BOJOWE I LOGISTYCZNE MOBILIZACJI SIŁ ZBROJNYCH RP

Zabezpieczenie mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych jest to całokształt wzajemnie uzgodnionych przedsięwzięć wykonywanych przez dowódców, sztaby i szefów służb oraz organy administracji rządowej /samorządowej/ i wojskowej w celu stworzenia najbardziej dogodnych warunków do rozwinięcia sił zbrojnych. Przedsięwzięcia związane z zabezpieczeniem mobilizacji sił zbrojnych będą realizowane w okresie pokoju oraz w czasie samej mobilizacji i mogą polegać na:

- planowaniu zabezpieczenia mobilizacyjnego wynikającego z koncepcji rozwijania sił zbrojnych;
- organizacji zabezpieczenia mobilizacyjnego obejmującego wszystkie dziedziny przebiegu procesu mobilizacji /kalkulacje czasowe, ilościowe i przestrzenne, liczbę sił i środków, organizację wydawania - pobierania materiałów z magazynów, składnic i baz, organizowanie zakwaterowania, żywienia i obsługi medycznej żołnierzy rezerwy, zapewnienie ochrony obiektów/.

Zabezpieczenie mobilizacji sił zbrojnych można podzielić na:

1/ zabezpieczenie potrzeb mobilizacyjnych sił zbrojnych w zakresie stanu osobowego, którego liczba może przekraczać kilkaset tysięcy żołnierzy rezerwy, przygotowanych do objęcia różnych stanowisk i funkcji w siłach zbrojnych na czas wojny;

2/ zabezpieczenie sił zbrojnych w potrzebny sprzęt techniczny pobierany z gospodarki narodowej według rodzajów w pojazdy samochodowe około 80 000 sztuk, przyczepy samochodowe - wielotonowe około 15 000 sztuk, maszyny inżynieryjne do prac ziemnych około 300 sztuk, samoloty i śmigłowce około 80 sztuk oraz jednostki taboru pływającego około 90 sztuk;

3/ zabezpieczenie logistyczne /kwatermistrzowskie, techniczne, medyczne i finansowe/, którego zapasy powinny być zgromadzone na czas mobilizacji w wojskach, bazach, składnicach

i stacjach paliw. Część - około jednej do dwóch trzecich powinna znajdować się w siłach zbrojnych, a pozostałość w rezerwach państwowych;

4/ zabezpieczenie bojowe mobilizacji obejmuje zakres przedsięwzięć związanych z zapewnieniem rozpoznania, ubezpieczenia, maskowania, rozbudowy inżynieryjnej, obrony przeciwlotniczej i przeciwchemicznej oraz kontrwywiadu:

- rozpoznanie i ubezpieczenie w rejonach prowadzenia mobilizacji powinno zapewnić ochronę przed niespodziewanym napadem przeciwnika powietrznego i lądowego oraz rozpoznanie ewentualnych skażeń terenu.
  Rozwijane wojska organizują ubezpieczenie bezpośrednie, a w razie zagrożenia napadem przeciwnika naziemnego przygotowują jego odparcie. W rejonach prowadzenia mobilizacji należy zorganizować służbę porządkowo-ochronną, której zadaniem będzie zapewnienie dyscypliny i porządku oraz przestrzeganie zasad przeciwpożarowych i maskowania przed penetracją przeciwnika;

- maskowanie w rejonach mobilizacji należy organizować w celu ukrycia przed przeciwnikiem rzeczywistego składu i rozmieszczenia wojsk. Maskowanie polega na zachowaniu w tajemnicy celu i rozmachu mobilizacji, skrytym rozmieszczeniu wojsk oraz wykorzystaniu naturalnych właściwości maskujących obiektów;

- rozbudowa inżynieryjna rejonów prowadzenia mobilizacji rozmieszczonych poza miejscami stałej dyslokacji; rozpoczyna się tuż po sformowaniu jednostek. Dla stanu osobowego należy wykonać szczeliny i ukrycia oraz zamaskować sprzęt bojowy;

- obrona przeciwlotnicza ma na celu osłonę mobilizowanych wojsk z powietrza przed uderzeniami przeciwnika. Organizatorami obrony przeciwlotniczej są dowódcy wszystkich szczebli dowodzenia. Na obronę przeciwlotniczą składa się rozpoznanie, przeciwnika powietrznego, alarmowanie wojsk i prowadzenie zorganizowanego ognia oraz likwidowanie skutków uderzenia powietrznego;

- zabezpieczenie przeciwchemiczne powinno stwarzać wojskom warunki umożliwiające wykonanie zadań mobilizacyjnych w wypadku skażenia terenu i obiektów.

Obejmuje ono rozpoznanie skażeń i zakażeń, wykorzystanie indywidualnych środków obhrony, kontrolę napromieniowania ludzi, sprzętu i zapasów, zabiegi specjalne, odkażanie, dezynfekcję urządzeń oraz zabiegi sanitarne;

5/ zabezpieczenie kontrwywiadowcze mobilizacji sił zbrojnych organizować będą służby specjalne MON i MSW, UOP, których zadaniem będzie niedopuszczenie do penetracji przygotowań mobilizacyjnych i osłona procesu mobilizacji w wojskach.

Zasygnalizowane problemy zabezpieczenia mobilizacji sił zbrojnych są przedsięwzięciami bardzo złożonymi i wymagają kompleksowego rozwiązania. Bowiem pełne zabezpieczenie mobilizacji gwarantuje sprawne wykonanie zadań związanych z płynnym rozwijaniem sił zbrojnych.

Z A K O Ń C Z E N I E

Przedstawione w studium uwarunkowania wpływające na system mobilizacyjny Sił Zbrojnych RP stanowią jeden z ważnych elementów całokształtu przygotowań naszego Państwa do skutecznej obrony. Działalność mobilizacyjna w państwie i w siłach zbrojnych musi opierać się o zapisy w ustawie najwyższej rangi - Konstytucji RP i w prawnych dokumentach wykonawczych określających zadania dla organów administracji ogólnej, rządowej i specjalnej oraz poszczególnych resortów gospodarki narodowej, a także sił zbrojnych i obywateli RP.

Zakres przedsięwzięć planowanych do wykonania w czasie mobilizacji sił zbrojnych będzie powodował skutki finansowe, materialne i społeczne, a także konieczność wyłączenia kilkusettysięcznych zasobów ludzkich z gospodarki narodowej i administracji oraz wcielenie ich do służby wojskowej na czas wojny.

BIBLIOGRAFIA

1. Ustawa o mobilizacyjnym rozwinięciu Sił Zbrojnych RP, Dz. Ust. Nr 141/94

3) Wojciechowski J. - Mobilizacja pozamilitarnych zasobów narodowych na rzecz Sił Zbrojnych w sytuacji obronnym państwie, Warszawa 1994 r.

2. Notatki z konferencji - Kierownictwo obronne państwa "audytor" w RON dnia 25.11.93 r.

Z A Ł Ą C Z N I K I

PROBLEMY MOBILIZACJI PAŃSTWA I JEGO SIŁ ZBROJNYCH

Załącznik 1.

MOBILIZACJA PAŃSTWA – TO PRAWNE I ORGANIZACYJNE PRZYGOTOWANIE STRUKTUR PAŃSTWA, JEGO ORGANÓW WŁADZY I ADMINISTRACJI ORAZ POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁÓW GOSPODARKI NARODOWEJ DO DOSTOSOWANIA ICH DO DZIAŁALNOŚCI W OKRESIE KRYZYSU LUB WOJNY. OBEJMUJE:

DZIAŁALNOŚĆ OBRONNA PAŃSTWA W CZASIE POKOJU

1. PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI PRAWNO-ORGANIZACYJNEJ W ORGANACH WŁADZY, ADMINISTRACJI PAŃSTWA ORAZ GOSPODARKI NARODOWEJ.
2. PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI POLITYCZNEJ NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ W SPRAWACH BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA.
3. PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI PRODUKCYJNO-GOSPODARCZEJ W PAŃSTWIE

...TRZYMANIE I PODNO...ENIE GOTOWOŚCI ...BRONNEJ PAŃSTWA

...DRAŻANIE I WPROWADZENIE ...YCIE UREGULOWAŃ PRAWNYCH ...DZIAŁALNOŚCI WŁADZY I ADMINI...STRACJI ORAZ GOSPODARKI NARO...DOWEJ NA OKRES KRYZYSU/WOJNY
...TENSYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI ...PRODUKCYJNEJ UZBROJENIA, SPRZĘTU WOJSKOWEGO I ZAPASÓW OCHRONY LUDNOŚCI
...RZYGOTOWANIE SYSTEMU ŁĄCZNO...ŚCI, KOMUNIKACJI I ZEGUGI DO CELÓW OBRONY I DZIAŁALNOŚCI PAŃSTWA W CZASIE DZIAŁAŃ
...RZYGOTOWANIE SŁUŻBY ZDRO...WIA, SIECI KOMUNALNYCH, ZAPA...ŁÓW I WARSZTATÓW USŁUGOWO-...NAPRAWCZYCH
...PROWADZENIE SZKOLENIA ...OBRONNEGO SPOŁECZEŃSTWA

TWORZENIE I UTRZYMYWANIE REZERW PAŃSTWOWYCH.

1. GROMADZENIE REZERW:
   - SPRZĘTU WOJSKOWEGO NA POTRZEBY SIŁ ZBROJNYCH
   - ŚRODKÓW MAT.-TECHN. DLA OBRONNOŚCI PAŃSTWA – SIŁ ZBROJNYCH, OC, ZAKŁADÓW PRODUKCYJNYCH, STANOWISK KIEROWANIA I LUDNOŚCI.
2. PRZYGOTOWANIE REZERW LUDZKICH NA POTRZEBY SIŁ ZBROJNYCH I FORMACJI OC ORAZ WYWALIFIKOWANYCH SIŁ DLA POTRZEB FUNKCJONOWANIA G.N. ADMINISTRACJI KRAJU W CZASIE WOJNY
3. UTRZYMANIE I KONSERWACJA OBIEKTÓW ORAZ URZĄDZEŃ SPECJALNYCH NA POTRZEBY OBRONNE

DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWA W OKRESIE KRYZYSU (MOBILIZACJI) I WOJNY

MOBILIZACJA SIŁ ZBROJNYCH TO ZWIĘKSZENIE ISTNIEJĄCEGO STANU POKOJOWEGO STOSOWNIE DO POTRZEB ORAZ DO ZAŁOŻONEJ LICZBY NA CZAS WOJNY.

1. PLANOWANIE MOBILIZACYJNEGO ROZWINIĘCIA SIŁ ZBROJNYCH.
2. UTRZYMANIE GOTOWOŚCI MOBILIZACYJNEJ SIŁ ZBROJNYCH
3. SZKOLENIE I GROMADZENIE ZASOBÓW LUDZKICH I REZERW MATERIAŁOWO TECHNICZNYCH
4. ORGANIZACJA URUCHOMIENIA CZĘŚCIOWEJ LUB POWSZECHNEJ MOBILIZACJI SIŁ ZBROJNYCH I JEJ OSŁONA
5. ZABEZPIECZENIE MOBILIZACYJNEGO ROZWINIĘCIA SIŁ ZBROJNYCH
6. ZASILANIE SIŁ ZBROJNYCH W TORIU DZIAŁAŃ BOJOWYCH

MOBILIZACJA PERSONALNA (SIŁ LUDZKICH) TO ROZDYSPONOWANIE STANU OSOBOWEGO SPOŁECZEŃSTWA ZGODNIE Z POTRZEBAMI SIŁ ZBROJNYCH, FORMACJI OBRONY CYWILNEJ, GOSPODARKI NARODOWEJ I ADMINISTRACJI PAŃSTWOWEJ.

1. WYDZIELENIE STANU OSOBOWEGO ŻOŁNIERZY REZERWY NA POTRZEBY MOBILIZACYJNE I WOJENNE SIŁ ZBROJNYCH
2. WYDZIELENIE ODPOWIEDNIEJ ILOŚCI WYKWALIFIKOWANYCH SIŁ LUDZKICH DO ZAPEWNIENIA FUNKCJONOWANIA ADMINISTRACJI I GOSP. NARODOWEJ W CZASIE W...
3. ROZWINIĘCIE SIŁ FORMACJI OC /SAMOOBRONY SPOŁECZEŃSTWA/
4. URUCHOMIENIE SIŁ I ŚRODKÓW SYSTEMU OSTRZEGANIA, OCHRONY I ROZPROSZKOWANIA LUDNOŚCI
5. WPROWADZENIE OGRANICZENIA SWOBÓD OBYWATELI /POWSZECHNE OBOWIĄZEK PRACY, WYDŁUŻENIE DNIA PRACY, OBOWIĄZEK ŚWIADCZEŃ NA RZECZ OBRONY, REGLAMENTACJA ŻYCIA GOSPODARCZEGO ITP./

MOBILIZACJA GOSPODARCZA TO PROCES PRZYGOTOWANIA I URUCHOMIENIA POTENCJAŁU GOSPODARCZO-EKONOMICZNEGO I PODPORZĄDKOWANIE CELOM OBRONY PAŃSTWA MILITARYZACJA.

1. ZABEZPIECZENIE MATERIAŁOWO-TECHNICZNEGO WYPOSAŻENIA SIŁ ZBROJNYCH W CZASIE ICH MOBILIZACYJNEGO ROZWIJANIA /MILITARYZACJA/
2. SUKCESYWNE PRZESTAWIANIE GOSP. NARODOWEJ NA POZIOM POTRZEB WOJENNA
3. EWAKUACJA /MANEWR/ ZASOBAMI MATERIAŁOWYMI GOSPODARKI NARODOWEJ
4. POSTAWIANIE /MILITARYZACJA/ ZAKŁADÓW I WARSZTATÓW PRODUKCYJNO-NAPRAWCZYCH DO UTRZYMANIA SPRAWNOŚCI TECHNICZNEJ SPRZĘTU WOJSKOWEGO I ZAOPATRZENIA ORAZ DO PRODUKCJI UZBROJENIA I SPRZĘTU WOJSKOWEGO
5. OSIĄGNIĘCIE GOTOWOŚCI KOMUNIKACJI, ŁĄCZNOŚCI, ZEGUGI DO ZABEZPIECZENIA SIŁ ZBROJNYCH I GOSP. NARODOWEJ ORAZ SŁUŻBY ZDROWIA DO [illegible]

PRZYGOTOWANIE INFRASTRUKTURY MOBILIZACYJNEJ PAŃSTWA.

1. REALIZACJA ZADAŃ PRZYGOTOWAWCZYCH INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ:
   - MODERNIZACJA I ROZBUDOWA SIECI LINII KOLEJOWYCH;
   - MODERNIZACJA I ROZBUDOWA SIECI DRÓG KOŁOWYCH/EWAKUACYJNYCH, WĘZŁÓW ORAZ LOTNISK ZAPASOWYCH;
   - OPERACYJNE PRZYGOTOWANIE TERENU /ROZBUDOWA STANOWISK I OBRONY (OPRACOWANIE), SIECI ŁĄCZNOŚCI I INNE CZYNNOŚCI/;
   - PRZYGOTOWANIE BAZ MATERIAŁOWYCH, ZAPASÓW MATERIAŁÓW W TERENIE;
   - BUDOWA SIECI RUROCIĄGÓW PALIWOWYCH ORAZ SIECI ELEKTROENERGETYCZNEJ WOJSK LĄDOWYCH
2. PRZYGOTOWANIE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ:
   - ROZBUDOWA BAZY SZPITALNEJ I OPIEKI SOCJALNEJ
   - ROZBUDOWA SYSTEMU ŻYWNOŚCIOWEGO BAZY I BAZY HANDLOWEJ
   - MODERNIZACJA I ROZBUDOWA SYSTEMU OCHRONY LUDNOŚCI

Załącznik 2

CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA SYSTEM MOBILIZACYJNY SIŁ ZBROJNYCH RP

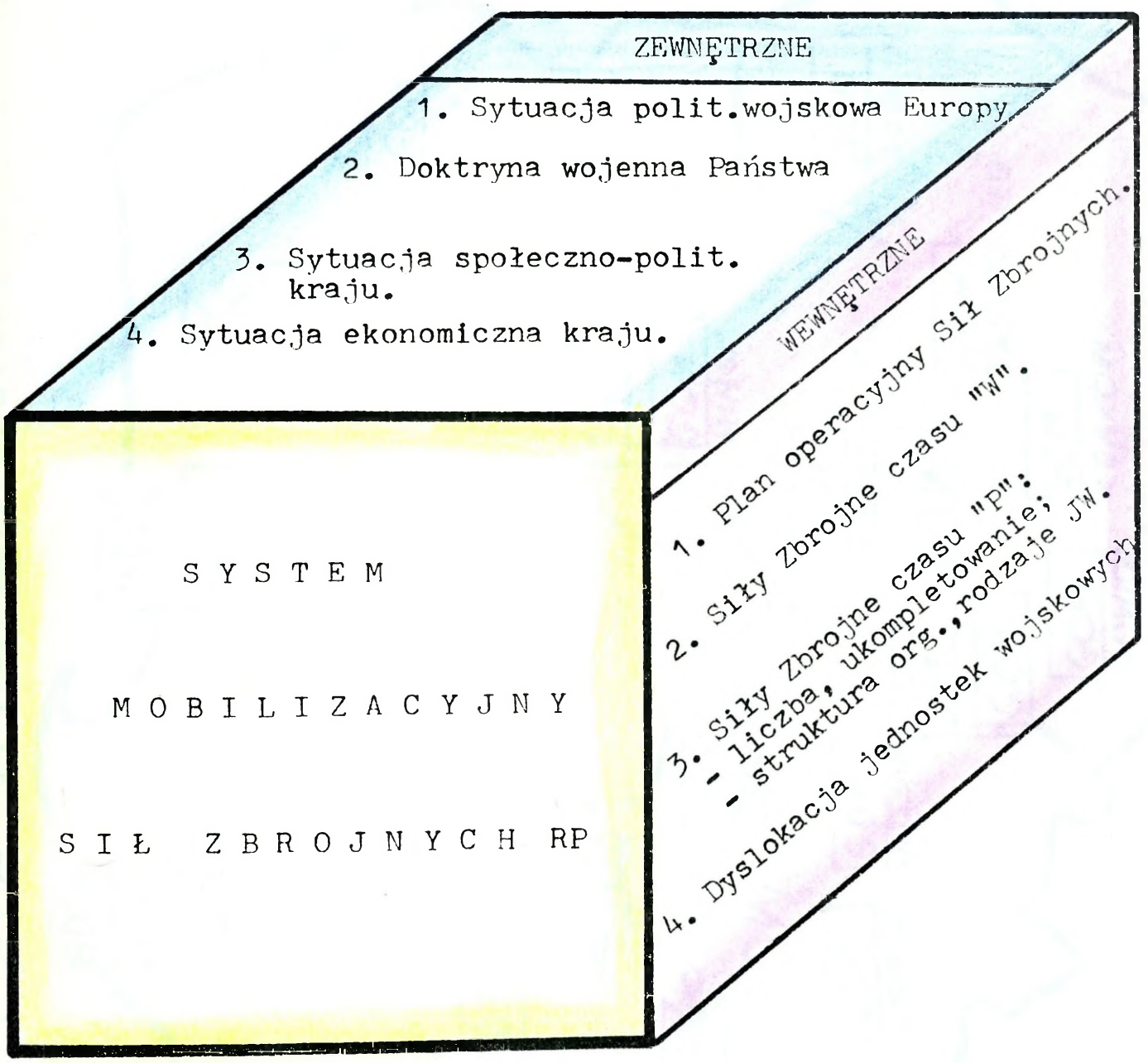

BAZA MOBILIZACYJNA

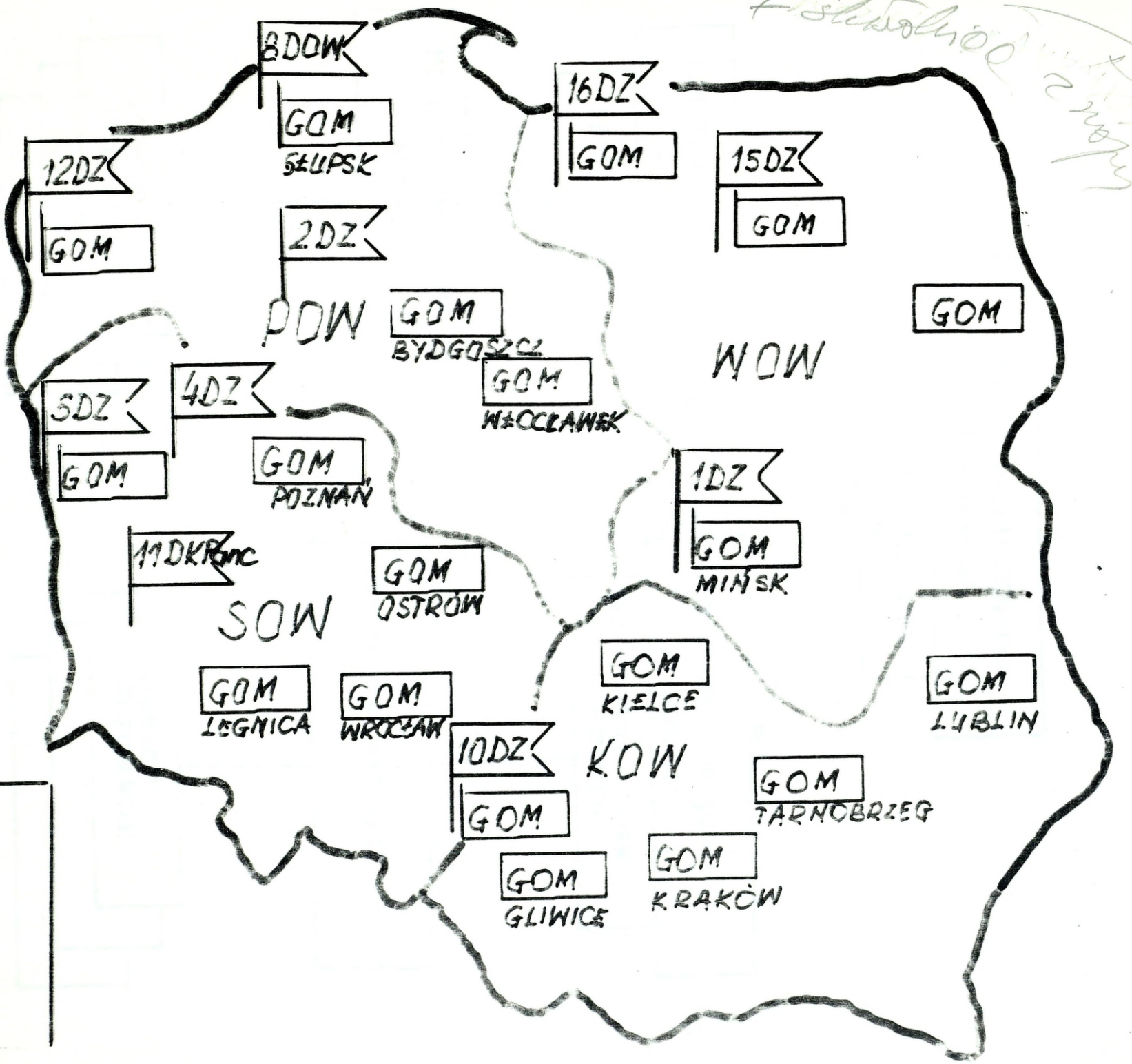

LEGENDA

DZ - 10
RSzW - 17
GOM - 19

Załącznik 4

PRZEBIEG OPRACOWANIA PLANU MOBILIZACJI GOSPODARCZEJ

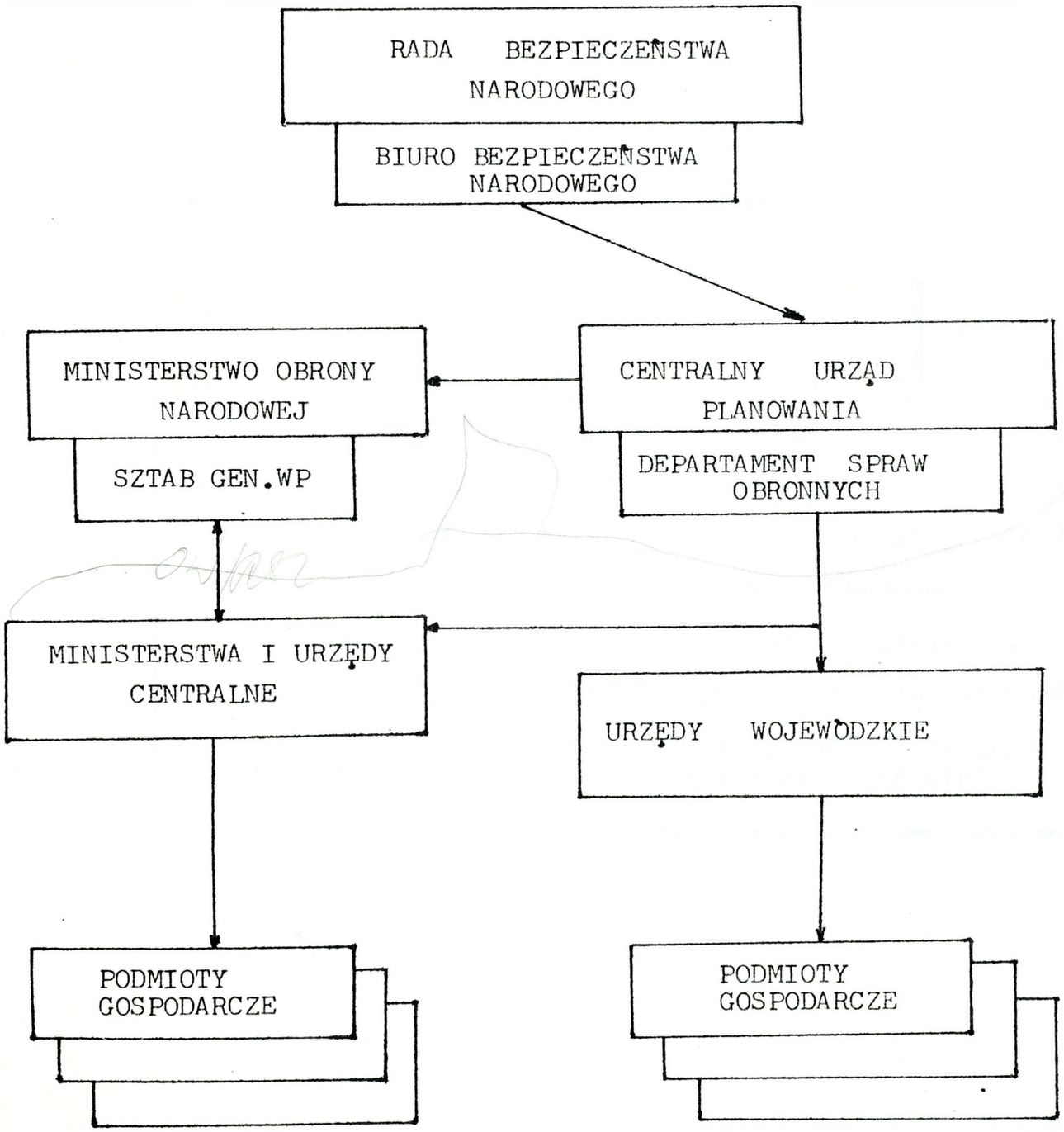

Załącznik 5

STRUKTURA SYSTEMU MOBILIZACYJNEGO SZ RP

	S Y S T E M M O B I L I Z A C. SIŁ ZBROJNYCH RP
1.	POKOJOWE UZUPEŁNIANIE SIŁ ZBROJNYCH
2.	PLANOWANIE MOBILIZACJI SIŁ ZBROJNYCH
3.	UTRZYMANIE GOTOWOŚCI MOBILIZACYJNEJ W SIŁACH ZBROJNYCH
4.	SZKOLENIE I GROMADZENIE ZASOBÓW REZERW OSOBOWYCH
5.	ORGANIZACJA URUCHOMIENIA I PRZEBIEG MOBILIZACJI
6.	ZABEZPIECZENIE MOBILIZACYJNEGO ROZWIJANIA SIŁ ZBROJNYCH
7.	ZASILANIE SIŁ ZBROJNYCH STANEM OSOBOWYM, ŚRODKAMI TRANSPORTOWYMI /BOJOWYMI/ I ZAPASAMI MATERIAŁOWYMI

Załącznik 6

WYZNACZNIKI MODELU MOBILIZACJI SIŁ ZBROJNYCH RP

Lp	Wyszczególnienie	Wyznaczniki licz.
1	Liczba sił zbrojnych w czasie "P"	250.000
	- WLąd.-operacyjnych	87.000] 162.500
	-obrony terytorialnej	75.000]
	- WLOP	70.000
	- M W	17.500
2	Liczba sił zbrojnych na czas "W"	ok. 1.000.000
	- WLąd.-operacyjne	382.500] 637.500
	-obrony terytorialnej	255.000]
	- WLOP	170.000
	- M W	42.500
3	Kadra zawodowa i żołnierze czasu "P"	
	- kadra zawodowa-służby stałej	94.200
	- kadra służby kontraktowej	8.000
	- kadra służby nadterminowej	17.800
	- żołnierze służby zasadniczej	130.000
4	Kadra z rezerwy /ofic., chor., pchor./	150.000
	Podoficerowie i szeregowi rezerwy	620.000
5	Stopień pokojowego uzawodowienia SZ RP	48 % /60-70%/
6	Liczba poborowych wcielanych w skali roku	85.000
7	Czas odbywania zasadniczej sł. wojskowej	12-18 miesięcy
8	Stopień pokojowego ukompletowania SZ RP	29 %
9	Liczba zasobów wyszkolonych rezerw osobowych	3.600.000
10	Termin zakończenia mob. zasadniczych sił	4 doby
11	Potrzeby mobilizacyjne:- żołnierzy rezerwy	770.000
	- pojazdów samoch.	80.000
	- przyczep samoch,	15.000
	- moszyn ziemnych	3.000
	- samolotów i śmigł.	80
	- jedn.taboru pływaj.	90
	Potrzeby świadczeń: - osobistych	10.000
	- samochodów	1.000
	- maszyn inż.	200
	- Kwater	600

Załącznik 7

S P O S O B Y M O B I L I Z A C J I

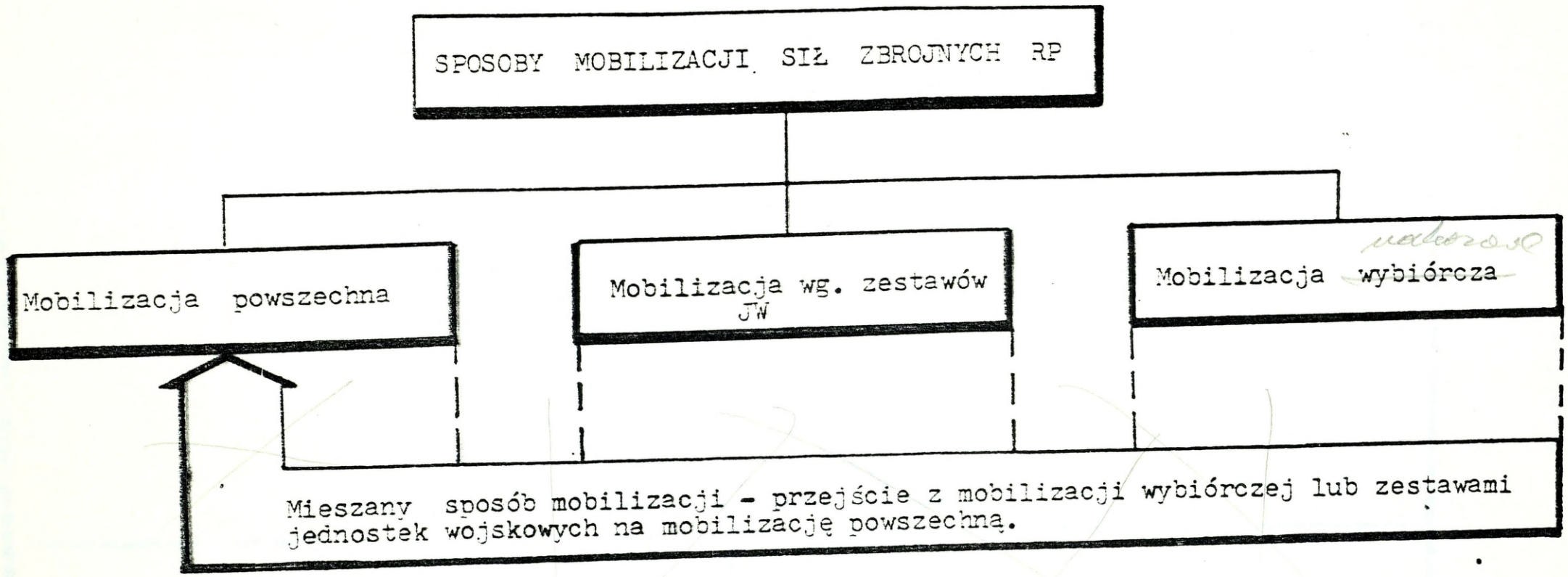

W wypadku wybuchu wojny zostanie przeprowadzona mobizacja powszechna. Ogłoszenie mobilizacji powszechnej dokonuje się w drodze obwieszczeń, których treść podaje się do wiadomości publicznej przez ich rozplakatowanie oraz w formie komunikatów RTV i prasowych.

Mobilizacja wg. zestawów JW realizowana jest w ramach wprowadzania WSGB. Zestawy jesnostek wyrażają potrzeby operacyjne SZ.

Mobilizacja wybiórcza polega na wcześniejszym rozwinięciu części sił zbrojnych na zarządzenie szefa Sztabu Gen.WP. Jest to rozwinięcie grup jednostek na obszarach OW,RSZ.

WARIANTY MOBILIZACYJNEGO ROZWINIĘCIA SIŁ ZBROJNYCH RP
/wg. terminów rozpoczęcia/

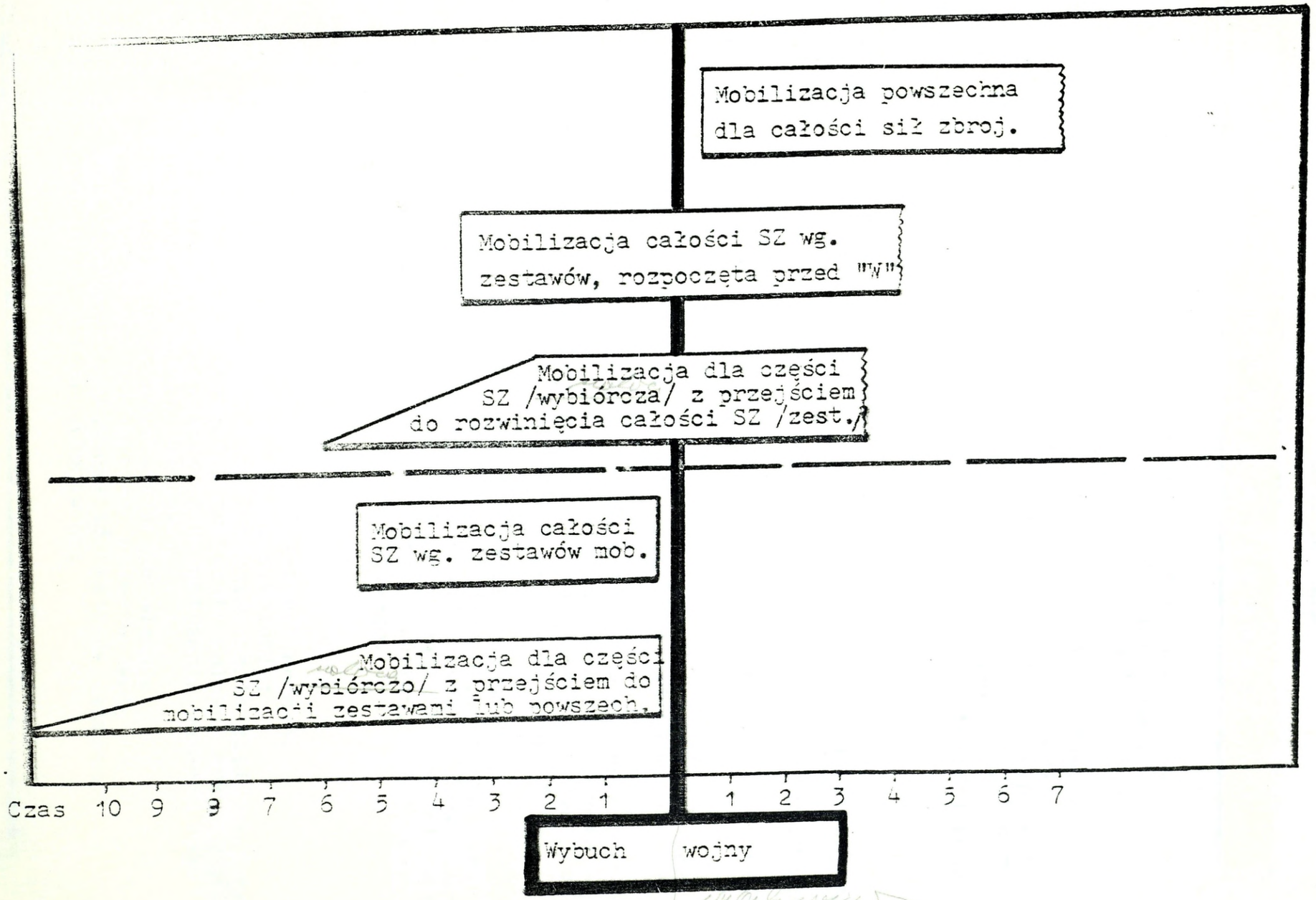

W Y K A Z

Załącznik 9

PRZEDSIĘWZIĘĆ REALIZOWANYCH W CZASIE MOBILIZACJI JW I OSIĄGANIA GOTOWOSCI BOJOWEJ ORAZ PEŁNEJ GOTOWOSCI BOJOWEJ

J E D N O S T K I W O J S K O W E

Mobilizacyjne rozwijanie jednostek wojskowych

- uruchomienie mobilizacji;
- powołanie i wcielenie mobilizacyjnych rzutów alarm.;
- rozwinięcie elemenrów bazy mobilizacyjnej;
- wydzielenie /przyjęcie/ zalążków mobilizacyjnych;
- uzupełnienie wakatów;
- uruchomienie świadczeń osobistych i rzeczowych;
- uzupełnienie jednostek do etatów czasu wojny;
- wydanie żołnierzom należnego uzbrojenia i wyposażenia;
- dostosowanie pojazdów pobieranych z gospodarki narodowej do potrzeb ekspolatacji w wojsku;
- złożenie meldunku o uzupełnieniu jednostek wojskowych.

Osiągnięcie gotowości bojowej

- rozkonserwowanie i doprowadzenie do sprawności uzbrojenia i sprzętu technicznego;
- wprowadzenie do jednostek uzbrojenia i sprzętu będącego w remoncie;
- uzupełnienie brakującej amunicji, wyposażenia indywidualnego i zespołowego;
- załadowanie zapasów ruchomych na transpott;
- przyspieszenie przezbrojenia i wymiany sprzętu techn.;
- przygotowanie do użycia wszystkich rodzajów uzbrojenia i sprzętu technicznego;
- uzbrojenie amunichi znajdującej się w zapasach ruchomyc
- oznakowanie pojazdów mechanicznych wg zasad czasu wojny
- dokonanie wymiany gąsienic i kół napędowych /wg potrzeb
- zamontowanie akumulatorów w pojazdach grupy "ZN";
- rozwinięcie łączności na SD;
- dokonanie zmiany częstotliwości radiowych;
- przekazanie ponadnormatywnych zapasów, sprzętu szkolneg
- wyprowadzenie jednostek do zasadniczych rejonów alarmow
- osiąganie gotowości do wykonania zadań w zasadniczych rejonach alarmowych lub rejonach wybranych dodatkowo;
- przeprowadzenie zgrywania bojowego.

Osiągnięcie pełnej gotowości bojowej

- przyjęcie łącz i traktów telefonii nośnej;
- przejście na wojenny system szkolenia;
- przekazanie do archiwum lub zniszczenie zbędnych dokum.
- wprowadzenie pieczęci i nr poczty polowej czasu wojny;
- przejście na gospodarkę i zaopatrzenie wojenne oraz wojenną działalność kadrową;
- przejście na wojenny system dowodzenia;
- sprecyzowanie zadań bojowych jednostkom;
- przeprowadzenie rekonesansów rejonów działań;
- postawienie zadań wykonawcom.

PEŁNA GOTOWOSC BOJOWA SIŁ ZBROJNYCH RP

ŹRÓDŁA
ZABEZPIECZENIA POTRZEB MOBILIZACYJNYCH I WOJENNYCH SIŁ ZBROJNYCH

SIŁY ZBROJNE czasu "P"

Potrzeby mobilizacyjne i wojenne sił zbrojnych

Dostawy bieżące z GN i importu dot. uzbrojenia, sprzętu wojskowego oraz materiałów powszechnego użytku.

Zapasy gromadzone w wojskach:

- sprzęt techniczno-bojowy i zapasy materiałowe użytku bieżącego wojsk (UB);
- zapasy nienaruszalne amunicji, żywności, środków medycznych i pchem. (ZN);
- zapasy nienaruszalne części zamiennych, materiałów remontowo-naprawkowych, środków higieny i konserwacji (ZN2);
- zapasy doraźne produktów żywności, mps, amunicji (ZD).

SIŁY ZBROJNE czasu wojny "W"

1. Żołnierze rezerwy pobierani z GN w ramach potrzeb mobilizacyjnych i wojennych.
2. Pojazdy samochodowe, ciągniki, maszyny inż.-budowlane, samoloty i śmigłowce lotnictwa cywilnego, urządzenia komunikacyjne i żeglugi.

Rezerwy państwowe

Środki materiałowe wydzielone z rezerw państwowych na potrzeby mobilizacyjne i wojenne sił zbrojnych: paliwa, produkty rolno-spożywcze, środki sprzętu medycznego, materiały budowlane i eksploatacyjno-remontowe.

MOŻLIWY I POTRZEBNY POTENCJAŁ RAŻENIA I WOJENNY RP

PAŃSTWO OTACZAJĄCE POLSKĘ			ŚRODKI RAŻENIA ILOŚCIOWO /Stan na koniec 1992 roku/											POTENCJAŁ	
	"A"	Stan osobowy aktualny	Br R		RAK	ART	CZOŁ	TROP	Spp	Spl	SAM	ŚMIG	OKR	$P_{r\,ó}$	$P_{w\,ó}$
	"P"	Stan osobowy wg CFE - 1	Broń ręczna /zespołowa/		Rakiety	Artyleria	Czołgi	Transport opancerz.	Środki ppanc.	Środki plotn.	Samoloty bojowe	Śmigłowce bojowe	Okręty bojowe	rażenia	wojenny
	"W"	Stan osobowy na cz.wojny													
ROSJA część europejska	"A"	2.720.000	"A"	1350000	1.400		19.860	18.700			2.570	2.130	190		
	"P"	1.450.000	"P"	290.000	2.148 /balist/	6.414	6.400	11.480			3.450	890			
	"W"	5.075.000													
UKRAINA	"A"	230.000	"A"	46.000	380	3.076	6.480	3.336			1.648	240			
	"P"	450.000	"P"	420.000	176	4.040	4.080	5.050			1.090	330			
	"W"	1.575.000													
NIEMCY	"A"	447.000	"A"	89.000	875	4.592	7.223	3.250	2.660	3.295	1,017	940	126		
	"P"	345.000	"P"	369.000	497	2.707	4.165	3.446			900	306			
	"W"	1.207.500													
POLSKA Potencjał możliwy	"A"	211.700	"A"	42.340	95	2.316	2.800	1.471	1.130	1.205	447	30	52		
	"P"	250.000	"P"	57.000	-	1.61.	1.730	2.150	-	-	460	130	40		
Koszt uzbr.zł		7.884		307	-	695	4.320	736	11	181	17.880	120	520		
Potencjał potr	"W"	1.960.000	"W"	838.000	-	3.290	5.660	4.993	1.350	3.175	1.360	392	118		
Koszt uzbr.zł		54.396		5.442	-	987	5.492	2.497	19	470	54.400	1.568	1.180		

Uwaga: ceny podano w mld.zł./rok wg wskaźników z początku 1993 roku;

- w kalkulacjach uwzględniono broń osobistą dla całego stanu osobowego/pistolet, pistolet maszynowy/ oraz broń ręczną /zespołową/ - RK, PKS, ręppanc, dz.bezodrzutowe, moździerz 82 mm, ZSU-23-4, ZU-23-2, SZRCAŁA - 1 i 2M;
- koszt uzbrojenia w skali jednego roku wg limitów CFE-1 wynosi -36 bilion. 654 miliardy zł.;
- koszt uzbrojenia potrzebnego w stosunku do państw otaczających Polskę wynosi - 103 biliony 51 miliardów zł.

WYKRES MOBILIZACYJNEGO ROZWIJANIA I OSIĄGANIA PEŁNEJ GOTOWOŚCI BOJOWEJ JEDNOSTEK WOJSKOWYCH

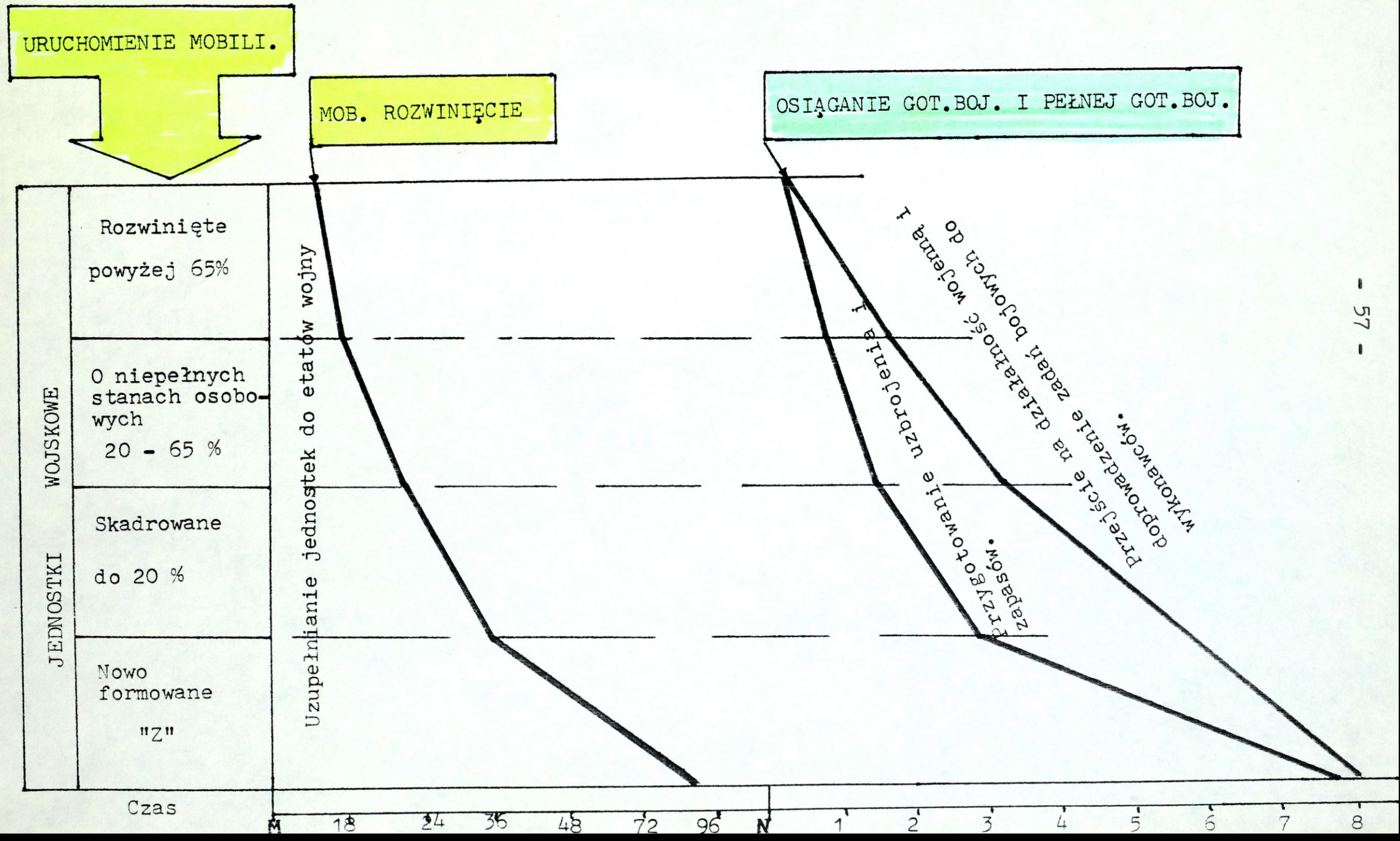

Załącznik 13

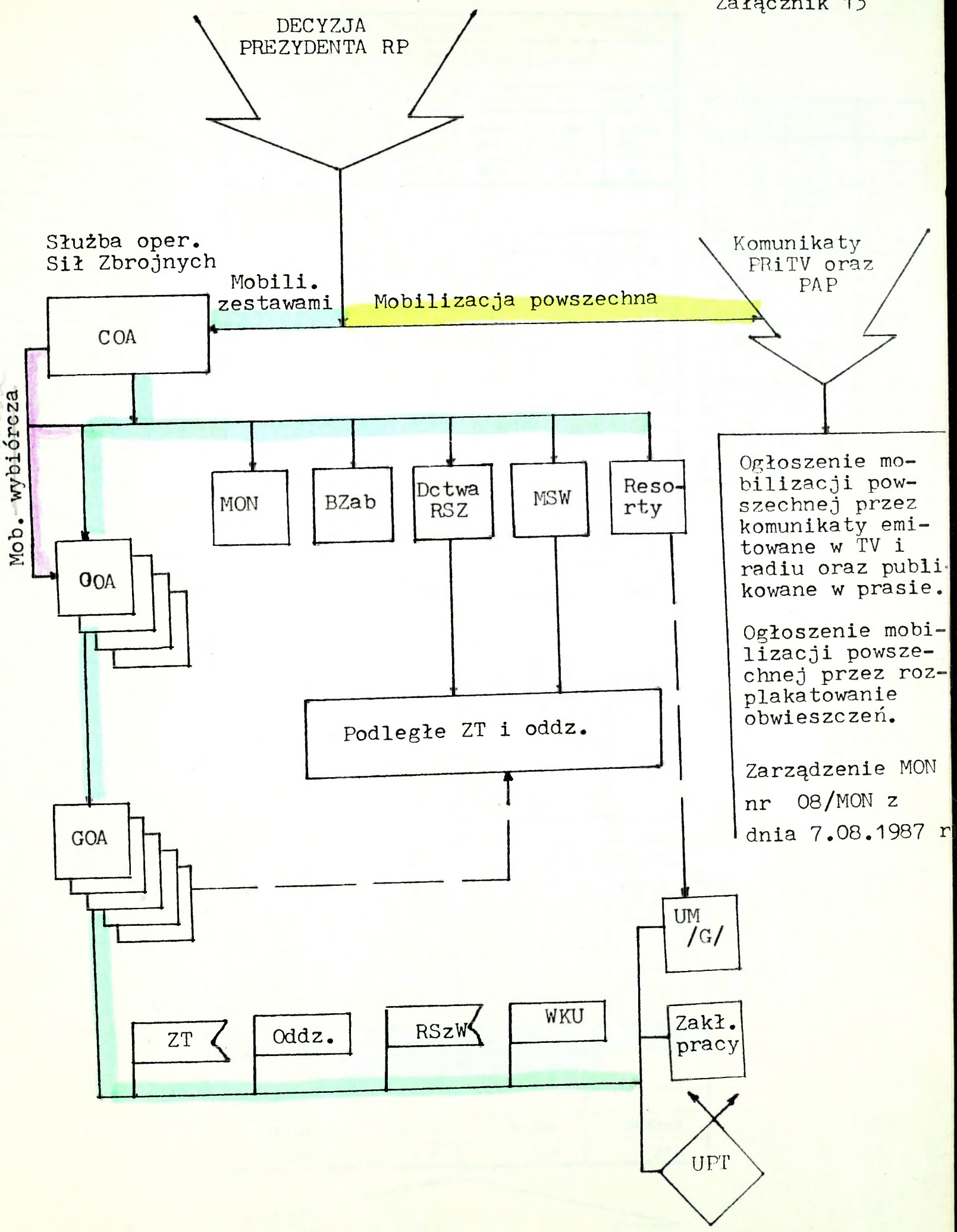

KONCEPCJA PRZEJŚCIA SIŁ ZBROJNYCH Z UKOMPLETOWANIA POKOJOWEGO NA UKOMPLETOWANIE WOJENNE

Załącznik 14

Siły i środki z gospodarki narodowej		Liczba
Kadra z rezerwy		150.000
Pdf.i szer. rezerwy		450.000
R a z e m		600.000
Pojazdy samochodowe		80.000
Przyczepy samochodowe		15.000
Maszyny inżynieryjne		3.000
Samoloty i śmigłowce		80
Jedn.taboru pływając.		90
Świadczenia osobowe		10.000
Świadczenia rzeczowe	samoch.	1.000
	maszyny	200
	kwatery	500
Zapasy materiałowe		... t

SIŁY ZBROJNE CZASU POKOJOWEGO /ok.30 % ukompl./

Liczba 250.000 żołnierzy

Rodzaje SZ	WLąd.	WLOP	MW	Wojska OT
Liczba wojsk w tym stopień rozwinięcia	87.500 23%	70.000 41 %	17.500 41 %	75.000 29 %
% z liczby RSZ	35%	28 %	7 %	30 %

J E D N O S T K I

W O J S K O W E

Rodzaje JW wg stopnia ukpl.	W RSZ	JW rozwinięte >65 %	JW o niep. stanach 20-65 %	JW skadrowane do 20 %	JW nowo formowane "GOM, Z"	Rzm
Liczba brygad i sam.oddz. pododdz.	WLąd	64	105	26	398	593
	WLOP	27	10	8	17	62
	MW	4	6	12	14	36
	OT	143	135	9	323	610
R a z e m		238	256	55	752	1310
% z liczby brygad i sam.oddz. pododdz.	WLąd	10,7	17,5	4,3	67,3	
	WLOP	43,6	16,1	12,9	27,4	
	MW	11,3	16,6	33,3	38,8	
	OT	23,4	22,3	1,4	52,9	
R a z e m		18,4	19,6	4,2	57,8	

Siły i środki jednostek wojskowych	Liczba
Kadra służby stałej	94.200
Kadra służby kontrakt.	8.000
Żołn. sł. nadtermin.	20.000
Żołn. sł. zasadniczej	128.000
R a z e m	250.000
Czołgi	1.730
BWO	2.150
Śr.art. > 100 mm	1.610
Śr.ppanc.	1.430
Śr. OPL	3.175
Samoloty bojowe	460
Śmigłowiec bojowe	130
Okręty	80
Maszyny inżynieryjne	
Zapasy materiałowe	.... t

SYSTEM MOBILIZACJI SIŁ ZBROJNYCH

Terminy zakończenia mobilizacji jednostek wojskowych

Liczba brygad i oddz.pododd	Rodzaj JW	Rozwinięte	0 niep.st.	Skadrowane	Nowo form.
	Czas	18 godz.	24 godz.	36 godz.	36-36 dz
WLąd.					
WLOP					
MW					
OT					
Razem					

Terminy osiągnięcia gotowości bojowej przez JW

Liczba brygad i oddz.,pod-oddziałów	Rodzaj JW	Rozwinięte	0 niep.st.	Skadrowane	Nowo form.
	Czas	1. doba	1-5 doby	2-3 doby	2-8 doby
WLąd					
WLOP					
MW					
OT					
Razem					

SIŁY ZBROJNE CZASU WOJENNEGO

Liczba 850.000 żołnierzy

WLąd.	WLOP	MW	OT
703 382.500 870 45%	170.000 20%	42.500 5%	255.000 30%

Siły		zasilające
Uzupełnianie wojsk	170.000 żołn. /20 %/	Nowe formowania JW

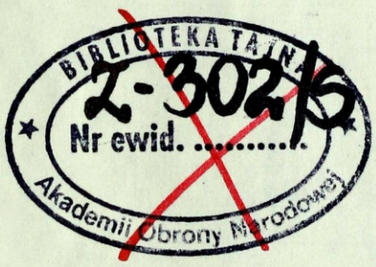

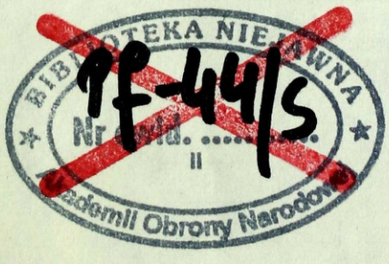

Wydrukowano w 3 egz.
Egz.nr 1 - 3 - Bibl. Naukowa AON
Wyk. płk J.Wojnarowski
Druk: GK, 23.09.1993r.
Nr ks.masz. Pf5/KOTiC/93